

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

О. В. Бочковий, І. С. Дрок, М. А. Самбор

**ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
У ФОРМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ**

Навчально-практичний посібник

Дніпро
2023

УДК 342.95

Б 72

*Рекомендовано Науковою радою Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
(протокол № 11 від 17.08.2023)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

доктор юридичних наук, професор **Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ** – завідувач кафедри поліцейської діяльності Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ;

доктор юридичних наук, професор **Євген ЛЕГЕЗА** – професор кафедри публічного та приватного права ННІ права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів;

кандидат юридичних наук, доцент **Микола ЯКОВЕНКО** – заступник начальника слідчого відділення Лубенського районного відділу поліції ГУНП в Полтавській області.

Бочковий О. В., Дрок І. С., Самбор М. А.

Б 72 Підстави та порядок застосування заходу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у формі адміністративного затримання : навч.-практ. посіб. / О. В. Бочковий, І. С. Дрок, М. А. Самбор. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 104 с.

ISBN 978-617-8035-50-1

Викладено аналіз діяльності підрозділів Національної поліції щодо застосування адміністративного затримання, а також практичні рекомендації з підвищення ефективності згаданого напрямку роботи поліції.

Призначений для курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, науковців-юристів, а також практичних працівників підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів.

АВТОРИ:

канд. юрид. наук, ст. наук. співроб. **Олексій БОЧКОВИЙ** – інспектор відділу службових розслідувань управління головної інспекції ГУНП в Рівненській області, майор поліції;

канд. юрид. наук, доц. **Ірина ДРОК** – науковий співробітник навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, майор поліції;

канд. юрид. наук, чл.-кор. Нац. акад. наук вищ. освіти України **Микола САМБОР** – начальник сектора моніторингу Прилуцького відділу поліції ГУНП в Чернігівській області.

ISBN 978-617-8035-50-1

© Автори, 2023

© ДДУВС, 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Правові підстави адміністративного затримання	6
2. Строки адміністративного затримання осіб поліцейськими	29
3. Співвідношення адміністративного затримання та інших, схожих за змістом, заходів	37
4. Повноваження поліцейського під час застосування адміністративного затримання	49
5. Надання безоплатної правничої допомоги затриманим особам	59
6. Місця для доставлених та затриманих у підрозділах поліції	71
7. Оскарження адміністративного затримання як стадія провадження у справах про адміністративне правопорушення	86
Додатки	95
Список використаних джерел	98

ПЕРЕДМОВА

Аналіз практики Національної поліції щодо застосування адміністративного затримання в сучасних умовах свідчить про наявність теоретичних і практичних проблем у правозастосовній діяльності, що негативно впливають як на забезпечення прав та свобод громадян, так і на ефективність виконання функцій поліцейськими підрозділами. Національна поліція перебуває у стані триваючого реформування, змінюється і нормативно-правове забезпечення її діяльності, та, на жаль, не усі законодавчі рішення ефективно застосовуються.

Питання застосування органами Національної поліції заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні проступки (зокрема адміністративного затримання) не є новим для науки адміністративного права. У минулому столітті вчені почали досліджувати сутність заходів забезпечення провадження та створювати різноманітні класифікації, визначати їх місце в системі адміністративного примусу та запобігання адміністративним правопорушенням. Серед них: В. Авер'янов, Д. Бахрах, І. Веремеєнко, І. Галаган, М. Єропкін, О. Ключніченко, О. Коренєв, В. Манохін, М. Масленніков, О. Шергін, В. Юсупов та ін. За сучасної доби провідними вітчизняними вченими-адміністративістами були досліджені проблеми застосування заходів забезпечення провадження, а саме: О. Бандуркою, Ю. Битяком, А. Васильєвим, І. Голосніченко, С. Гончаруком, Є. Додіним, М. Ковалівим, Л. Коваль, Т. Коломойцем, В. Колпаковим, А. Комзюком, О. Кузьменком, Р. Мельником, В. Олефіром, О. Остапенко, І. Пановою, В. Петковим, Д. Приймаченко, А. Собакарєм, М. Тищенком, Ю. Шемшученком, В. Шкарупою та ін. У контексті визначеної проблематики варто звернути увагу на сучасні дослідження таких науковців, як: Д. Бортняк, Н. Галабурда, О. Жарий, М. Комзюк, С. Міловідова, В. Поцілуйко, А. Пугач, М. Самбор та ін.

Проте вказані роботи стосувались окремих проблем та досліджувались через призму детального висвітлення науково-теоретичних основ вказаної діяльності, без приділення належної уваги прикладним аспектам використання результатів наукових досліджень. Вказана обставина стала приводом для формування замовлення щодо проведення наукового дослідження на тему «Підстави та порядок застосування заходу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у формі адміністративного

затримання» від Управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області (лист № 68/103/011-2022 від 06.01.2022), на виконання якого підготовлений навчально-практичний посібник.

Крім того, підготовка навчально-практичного посібника передбачена п. 2.1.3. Плану роботи навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ на 2022–2023 навчальний рік та здійснювалась у межах діючої наукової теми навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ «Нормативно-правові та організаційні засади превентивної діяльності підрозділів Національної поліції» (державний реєстраційний номер 0120U103186). Проведене теоретичне дослідження сприятиме вирішенню визначеного кола завдань на практиці.

У навчально-практичному посібнику авторами досліджено правові підстави адміністративного затримання; визначено строки адміністративного затримання, котре мають право застосовувати поліцейські; відмежовано адміністративне затримання правопорушника від інших, схожих за змістом, заходів (як-от: доставлення, привід, адміністративний арешт, тимчасове затримання транспортних засобів, затримання в межах кримінального провадження). Крім того, у навчально-практичному посібнику розглянуто питання компетенції поліцейського щодо застосування адміністративного затримання та напрямів її удосконалення; визначено особливості надання безоплатної правничої допомоги під час адміністративного затримання особи; досліджено проблеми облаштування місць для доставлених та затриманих при відділеннях поліції, а також проаналізовано процедуру оскарження адміністративного затримання.

Наведені у навчально-практичному посібнику положення відповідають чинному законодавству України, мають практичну спрямованість та можуть бути використані під час застосування адміністративного затримання підрозділами Національної поліції, іншими правоохоронними органами, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання.

1. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ

Одним із дієвих засобів, що забезпечує ведення справ про адміністративні правопорушення, припинення та реєстрацію адміністративних правопорушень, є адміністративне затримання, внаслідок якого відбувається обмеження або позбавлення багатьох прав і свобод особи на певний час, або свободи взагалі.¹

Адміністративне затримання є винятковим заходом забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, оскільки являє собою найсуворіший із усіх заходів, перелічених у ст. 260 КУпАП, адже обмежує або позбавляє деяких прав і свобод осіб, до яких застосований захід. Застосування адміністративного затримання має визначатися з урахуванням реалізації статутних цілей, здійснення адміністративної недбалості та шкоди, заподіяної особам і суспільним відносинам.²

Головним у постановці питання правового регулювання адміністративного затримання є розуміння законів, що регулюють суспільні відносини згідно зі схваленими державою моделями поведінки людей у відповідних суспільних відносинах.

Поняття «законодавство» є одним із основних в адміністративно-деліктному праві, передбачених КУпАП, а також становить процесуальну норму, що міститься в цьому акті. Хоча це поняття пропагується в загальній та особливій частинах КУпАП, зміст останнього в його нормах не розкривається.³

На підставі офіційного тлумачення Конституційним Судом України конституційних норм, враховуючи досягнення наукової юридичної науки та природно-правової доктрини, сформованої в розумінні поняття «законодавство» та дотримуючись конституційних положень, українське право має визначати повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Визначення компетенції конкретних органів, зокрема Національної поліції, у тому числі в частині складання

---

¹ Самбор М. А. Адміністративне затримання: відповідність норм КУпАП суспільним потребам та сучасному стану дотримання прав і свобод людини. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2(89). С. 198–210. С. 198.

² Самбор М. А. Адміністративне затримання: доктрина, законодавство, правозастосування. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1(93). С. 199–212. С. 203.

³ Самбор М., Самбор А. «Законодавство» у нормах про адміністративну відповідальність: питання наповнення змісту та його уніфікованість. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної ради України*. 2014. № 5. С. 84–91. С. 88.

протоколів про адміністративні правопорушення, збір доказів винуватості/невинуватості фізичних осіб, застосування адміністративного затримання, розгляду справ про адміністративні проступки, поза законами свідчить про пряме невизнання правових норм Конституції і законів України.⁴ Тому правове регулювання застосування поліцією адміністративного затримання може здійснюватися за допомогою законодавчих нормам, а отже, і законами України. З реалізацією законодавства пов'язана діяльність усіх державних органів, зокрема і органів Національної поліції України.

Частина 1 статті 1 Закону України «Про Національну поліцію»

Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Частина 2 статті 6 Конституції України

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Частина 2 статті 19 Конституції України

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Стаття 3 Закону України «Про Національну поліцію»

У своїй діяльності поліція керується:

1. Конституцією України;
2. Міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
3. Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законами України;
4. Актами Президента України;
5. Постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України;
6. Актами Кабінету Міністрів України;
7. Актами Міністерства внутрішніх справ України;
8. Іншими нормативно-правовими актами.

---

⁴ Там само. С. 90.

Таким чином, ця спеціальна законодавча норма також підкреслює зазначені вище конституційні положення щодо організації діяльності Національної поліції України як органу виконавчої влади та встановлює ієрархію цих нормативних актів, а також норм, що в них містяться. З-поміж інших – створення єдиної та злагодженої системи правового регулювання діяльності Національної поліції України з метою ефективного виконання покладених на неї державних завдань і функцій із урахуванням інтересів суспільства, котре дотримується прав, свобод та інтересів людей і громадян відповідно до принципів верховенства права.

Адміністративне затримання здійснюється поліцією відповідно до законодавства України. Систему правових основ забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина складають норми Конституції України, ратифіковані нашою державою міжнародно-правові акти, закони України та інші підзаконні акти. Розглянемо окремі норми вітчизняного законодавства, що безпосередньо стосуються повноважень поліції під час вжиття заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, зокрема адміністративного затримання.

Основним законодавчим актом України є Конституція України,⁵ що забезпечує право кожної людини на життя, повагу до її гідності, свободу та особисту недоторканність. Згадані права закріплені у внутрішньому законодавстві, а також у загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права як невід’ємна частина правового статусу особи. Цей закон дає людям право не допускати фізичного насильства і водночас стверджує, що державні органи в більшості випадків зобов’язані вживати заходів примусу, що визначаються інтересами всього суспільства. Основні права людини закріплені в **Конституції України**. Розглянемо основні з них.

Стаття 27 Конституції України

Кожна людина має невід’ємне право на життя.

Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов’язок держави – захищати життя людини.

Кожен має право захищати своє життя і здоров’я, життя і здоров’я інших людей від протиправних посягань.

---

⁵ Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

Стаття 28 Конституції України

Кожен має право на повагу до його гідності.

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим досліддам.

Стаття 29 Конституції України

Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правничою допомогою захисника.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання.

Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Стаття 32 Конституції України

Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею.

Кожному гарантується судовий захист права спростовувати

недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

Аналізуючи конституційні норми щодо застосування адміністративного затримання особи, можна дійти висновку, що держава гарантує права людини навіть тоді, коли органи поліції обмежують окремі права людини (наприклад, право на свободу пересування).

Міжнародно-правові норми виступають у вигляді сукупності декларативних положень, котрі вимагають від країн, що їх ратифікували, дотримуватися вихідних ідей і відобразити їх у внутрішньому законодавстві, а також дотримуватися їх у роботі правоохоронних органів, у тому числі в їхній діяльності. Розглянемо докладніше ці нормативні акти.

Сучасна концепція прав людини склалася після Другої світової війни. Кульмінацією цього процесу стала Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.⁶ Загальна декларація прав людини ООН є основоположним актом міжнародного права у сфері прав людини, а також невід'ємною частиною національного законодавства України й важливим джерелом конституційного права України. Чимало її положень та ідей знайшли відображення й закріплення в окремих положеннях другого розділу Конституції України.⁷ Позицію міжнародної спільноти щодо забезпечення прав людини у місцях обмеження волі в аспекті адміністративного затримання відображено в нижченаведених нормах **Загальної декларації прав людини**.

Стаття 3 Загальної декларації прав людини

Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність.

Стаття 5 Загальної декларації прав людини

Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

---

⁶ Загальна декларація прав людини від 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

⁷ Алмаші І. М. Загальна декларація прав людини ООН як джерело конституційного права України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 32. Т. 1. С. 92–97.

Стаття 9 Загальної декларації прав людини

Ніхто не може зазнавати безпідставного арешту, затримання або вигнання.

Узагальнюючи норми Загальної декларації прав людини, слід підкреслити легітимність заходів обмеження волі, особливо з боку поліції, і повагу до основних прав людини. Імплементация зазначених положень у національне законодавство є достатньо повною та такою, що відповідає міжнародно-правовим стандартам у цій сфері.

Україна є учасницею **Конвенції про захист прав і основних свобод людини**⁸ з 1997 р. Держави-учасниці конвенції зобов'язані гарантувати права та свободи людини. Заслуговують на увагу такі засади цього документа.

Стаття 2 Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Право на життя

1. Право кожного на життя охороняється законом. Нікого не може бути умисно позбавлено життя інакше ніж на виконання смертного вироку суду, винесеного після визнання його винним у вчиненні злочину, за який закон передбачає таке покарання.

2. Позбавлення життя не розглядається як таке, що вчинене на порушення цієї статті, якщо воно є наслідком виключно необхідного застосування сили:

- a) для захисту будь-якої особи від незаконного насильства;
- b) для здійснення законного арешту або для запобігання втечі особи, яку законно тримають під вартою;
- c) при вчиненні правомірних дій для придушення заворушення або повстання.

Стаття 3 Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Заборона катування

Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

---

⁸ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Ратифікована Законом України від 17.07.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

Стаття 5 Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Право на свободу та особисту недоторканність

1. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

а) законне ув'язнення особи після засудження її компетентним судом;

б) законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом;

с) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення, або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення;

д) затримання неповнолітнього на підставі законного рішення з метою застосування наглядових заходів виховного характеру або законне затримання неповнолітнього з метою допровадження його до компетентного органу;

е) законне затримання осіб для запобігання поширенню інфекційних захворювань, законне затримання психічнохворих, алкоголіків або наркоманів чи бродяг;

ф) законний арешт або затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну чи особи, щодо якої провадиться процедура депортації або екстрадиції.

2. Кожен, кого заарештовано, має бути негайно поінформований зрозумілою для нього мовою про підстави його арешту і про будь-яке обвинувачення, висунуте проти нього.

3. Кожен, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями підпункту «с» пункту 1 цієї статті, має негайно постати перед суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу, і йому має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного строку або звільнення під час провадження. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями з'явитися на судове засідання.

4. Кожен, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або тримання під вартою, має право ініціювати провадження, в ході якого суд без зволікання встановлює законність затримання і приймає рішення про звільнення, якщо затримання є незаконним.

5. Кожен, хто є потерпілим від арешту або затримання, здійсненого всупереч положенням цієї статті, має забезпечене правовою санкцією

Стаття 8 Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Право на повагу до приватного і сімейного життя

1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

На жаль, частина чинного законодавства України, що регулює провадження у справах про адміністративні правопорушення, не повною мірою відповідає стандартам захисту прав особи, гарантованих положеннями конвенції, зокрема статтею 6 («право на справедливий суд»). Чинна редакція КУпАП має багато недоліків, котрі необхідно виправити відповідно до вимог цієї статті.

У межах пропонованого навчально-практичного посібника розглядається саме процедура адміністративного затримання як виду позбавлення волі. Ці засоби процесуального забезпечення у справах про адміністративні правопорушення потребують певного вдосконалення для відповідності міжнародним кодексам поведінки. Перш за все, необхідно компенсувати процесуально-правове становище затриманих, зокрема, надавши їм право оскаржувати рішення до суду, а також вимагати відшкодування шкоди за порушення строків затримання. На сучасному етапі розвитку українського законодавства особам, затриманим у межах провадження у справах про адміністративні правопорушення, така можливість не надається.

Крім того, є доцільним змінити норми КУпАП, що регулюють тривалість затримання. Зокрема, положення ч. 6 ст. 263 КУпАП допускають зловживання строком затримання для складання протоколу про адміністративне правопорушення з метою негласного продовження строку адміністративного затримання. За змістом порядок доставлення такий самий, як і при адміністративному затриманні, бо в обох випадках правопорушник позбавляється права вільного пересування.⁹ Тому видається логічним зарахування терміну доставлення до загального

---

⁹ Вакуленко Т. О. Соловйов О. В. Відповідність окремих положень Кодексу України про адміністративні правопорушення вимогам статті 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини. *Міністерство юстиції*. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4386.

строку адміністративного затримання.

Отже, з метою виконання міжнародних зобов'язань та уникнення визнання Європейським судом з прав людини порушення статті 6 конвенції у будь-якій справі, що оскаржує несправедливість розгляду справ про адміністративні правопорушення в Україні, необхідно змінити процесуальні норми закону, тобто норми КУпАП. Ці зміни дозволять уникнути значних витрат національних бюджетів, пов'язаних із виплатою справедливої компенсації та відшкодуванням інших витрат, визначених Європейським судом. Для приведення положень чинного законодавства у відповідність до конвенції необхідно вдосконалити норми, що регулюють порядок адміністративного затримання, що відповідатиме проголошеному конституційному принципу верховенства права. Це сприятиме усуненню проблем у практичному застосуванні положень чинного закону.

Загальні засади Загальної декларації прав людини дали підстави ООН для розробки та прийняття у 1966 р. **Міжнародного пакту про громадянські і політичні права** – загальнообов'язкового правового документа.¹⁰

Стаття 9 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права

1. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути піддано свавільному арешту чи триманню під вартою. Нікого не може бути позбавлено волі інакше, як на підставах і відповідно до такої процедури, які встановлено законом.

2. Кожному заарештованому повідомляються при арешті причини його арешту і в терміновому порядку повідомляється будь-яке пред'явлене йому обвинувачення.

3. Кожна заарештована або затримана за кримінальним обвинуваченням особа в терміновому порядку доставляється до судді чи до іншої службової особи, якій належить за законом право здійснювати судову владу, і має право на судовий розгляд протягом розумного строку або на звільнення. Тримання під вартою осіб, які чекають судового розгляду, не має бути загальним правилом, але звільнення може ставитись у залежність від подання гарантій явки на суд, явки на судовий розгляд у будь-якій іншій його стадії і, в разі необхідності, явки для виконання вироку.

4. Кожному, хто позбавлений волі внаслідок арешту чи тримання

---

¹⁰ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.

під вартою, належить право на розгляд його справи у суді, щоб цей суд міг невідкладно винести постанову щодо законності його затримання і розпорядитися про його звільнення, якщо затримання є незаконним.

5. Кожен, хто був жертвою незаконного арешту чи тримання під вартою, має право на компенсацію, якій надано позовної сили.

Пакт підтверджує права, проголошені в Загальній декларації прав людини, котрі повинні бути гарантовані державами-учасницями, зокрема і під час адміністративного затримання, і створює основу для оскарження порушень прав людини правоохоронними органами в Європейському суді.

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р.¹¹ прямо протидіє жорсткому поводженню із затриманими.

Зважаючи на це, неурядова організація Amnesty International неодноразово нагадувала уряду України про необхідність навчити працівників правоохоронних органів положенням щодо заборони катування та жорстокого поводження з затриманими. Аналіз указаних порушень, вчинених поліцейськими, підтверджує тезу про відсутність достатньої обізнаності таких працівників у правових засадах.

Стаття 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання

1. Кожна держава-сторона повною мірою забезпечує включення навчальних матеріалів та інформації про заборону катувань до програм підготовки персоналу правових органів, цивільного чи військового медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення до утримання під вартою й допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи ув'язнення, або до поводження з ними.

2. Кожна держава-сторона включає цю заборону до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій будь-яких таких осіб.

---

¹¹ Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text.

Стаття 11 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання

Кожна держава-сторона розглядає правила, інструкції, методи і практику щодо допиту, а також умов утримання під вартою й поводження з людьми, які піддані будь-якій формі арешту, затримання чи ув'язнення на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, з тим, щоб не допускати жодних випадків катувань.

Згідно з положеннями **Факультативного протоколу¹² місце тримання під вартою** – це місце під юрисдикцією та контролем держави, де за наказом чи вказівкою державних органів або з відома чи мовчазної згоди державних органів перебувають або можуть утримуватися особи, позбавлені волі.

Відповідно до Факультативного протоколу¹³ **позбавлення волі** означає будь-яку форму затримання чи ув'язнення або поміщення, за розпорядженням будь-якого судового, адміністративного чи іншого органу, особи до місця ув'язнення, державного чи приватного, котре ця особа не має права залишити добровільно.

Слід звернути увагу на відсутність у відділеннях поліції приміщень для доставлення та затримання осіб у межах адміністративних процедур. Якщо такі і є, то їхній рівень не відповідає міжнародним стандартам. Система Custody Records, що функціонує в окремих відділеннях поліції, лише набуває обертів і досі функціонує як експеримент. Більш детально це питання буде розглянуто у наступних розділах посібника.

У Національній поліції України повноваження щодо здійснення контролю за дотриманням прав і свобод затриманих, зокрема щодо умов тримання під вартою та боротьби з жорстоким поводженням, покладені на Департамент головної інспекції та дотримання прав людини, також посада головного інспектора з дотримання прав людини є у кожному обласному територіальному підрозділі Національної поліції, однак не усі вони повністю укомплектовані. Зважаючи на реалії сьогодення, необхідно посилити роль Уповноваженого з прав людини в діяльності Національної поліції на державному та місцевому рівнях та підвищити стандарти адміністративного затримання.

---

¹² Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання від 18.12.2002. Ратифіковано Законом України від 21.07.2006. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f48#Text.

¹³ Там само.

Конвенція про права дитини 1989 р.¹⁴ – спеціальний офіційний документ міжнародного права, котрий прямо гарантує дітям дотримання їхніх прав, у тому числі у разі затримання дітей у межах провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Під час затримання дітей (віком від 16 до 18 років, адже для суб'єкта адміністративного правопорушення вікова межа починається з 16 років, а дитиною є особа до 18 років) у межах провадження у справах про адміністративне правопорушення їхні права і свободи мають бути дотримані поліцейськими в повному обсязі. При здійсненні цього заходу особливий наголос повинен бути зроблений на забороні жорстокого поводження з дітьми.

Стаття 37 Конвенції про права дитини

Держави-учасниці забезпечують, щоб:

а) жодна дитина не піддавалась катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або принижуючим гідність видам поводження чи покарання. Ні смертна кара, ні довічне тюремне ув'язнення, які не передбачають можливості звільнення, не призначаються за злочини, вчинені особами, молодшими 18 років;

б) жодна дитина не була позбавлена волі незаконним або свавільним чином. Арешт, затримання чи тюремне ув'язнення дитини здійснюються згідно з законом та використовуються лише як крайній захід і протягом якомога більш короткого відповідного періоду часу;

с) гуманне ставлення до кожної позбавленої волі дитини і повагу до гідності її особи з урахуванням потреб осіб її віку. Зокрема, жодна позбавлена волі дитина має бути відокремлена від дорослих, якщо тільки не вважається, що в найкращих інтересах дитини цього не слід робити, та мати право підтримувати зв'язок із своєю сім'єю шляхом листування та побачень, за винятком особливих обставин;

д) жодна позбавлена волі дитина мала право на негайний доступ до правової та іншої відповідної допомоги, а також право оспорювати законність позбавлення її волі перед судом чи іншим компетентним, незалежним і безстороннім органом та право на невідкладне прийняття ними рішень щодо будь-якої такої процесуальної дії.

---

¹⁴ Конвенція про права дитини від 20.11.1989. Ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 27.02.1991. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

Також необхідно порівняти існуючі норми позитивного права щодо доставлення (окрім адміністративного затримання) з міжнародним прецедентом, встановленим Європейським судом з прав людини. При цьому доставлення тісно пов'язане з адміністративним затриманням і співвідноситься з ним.

Наприклад, враховуючи правові позиції Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справі «Zelčs v. Latvia», законність доставлення особи службовим автомобілем поліції без адміністративного затримання ставить під сумнів допустимість¹⁵ отриманих доказів винуватості такої особи.

Пряме застосування вказаних рішень ЄСПЛ суперечить фундаментальному положенню ухвалення Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», сформульованому у преамбулі цього закону, де зазначається, що об'єктом регулювання норм закону є відносини, пов'язані з виконанням рішень ЄСПЛ саме у справах проти України. Таким чином, регулювання застосування положень рішень ЄСПЛ щодо третіх держав у національній правовій системі України відсутнє. Однак відсутність норм позитивного права у регулюванні суспільних відносин із застосування практики ЄСПЛ щодо третіх держав не означає того, що вказану практику слід відкидати та ті прогресивні положення, обґрунтування не слід використовувати. Використання рішень ЄСПЛ у справах щодо третіх держав у національному законодавстві та правозастосовній практиці можливо виключно крізь призму втілення принципу верховенства права в українському правовому середовищі відповідно до європейських стандартів, коли обґрунтування та мотивування розуміння змісту норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод використовуються з метою формування правових позицій розуміння фундаментальних принципів права і законодавства України, спрямованих на утвердження прав, свобод, інтересів людини і громадянина. Отже, вітчизняне законодавство потребує вдосконалення в цьому напрямі – це усуне будь-які сумніви у використанні та застосуванні рішень ЄСПЛ щодо третіх держав під час врегулювання суспільних відносин зі здійснення права на свободу мирних зібрань¹⁶.

---

¹⁵ Самбор М. А. Огляд на стан сп'яніння: особливості правового регулювання та дотримання прав і свобод людини. *Право і безпека*. 2020. № 2(77). С. 40–47.

¹⁶ Самбор М. А. Використання положень Рішень Європейського суду з прав людини по захисту права на свободу мирних зібрань у справах щодо третіх держав в українському правовому просторі. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2020. Вип. 12(1–2). С. 96–100. С. 99.

Основним вітчизняним кодифікованим законом України, що встановлює підстави та порядок адміністративного затримання, є **Кодекс України про адміністративні правопорушення**.¹⁷

КУпАП регулює деякі дії, спрямовані на обмеження права на фізичну недоторканність і свободу пересування, включно, зокрема, із адміністративним затриманням, доставленням та викликом до суду. Звичайно, підстава, мета і засоби кожної з перелічених процедур є різними, але суть одна, і всі вони обмежують конституційні права громадян на недоторканність особистості.

Мета адміністративного затримання:

- 1) припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу,
- 2) встановлення особи,
- 3) складання протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим,
- 4) забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Отже, є 4 виняткові підстави для застосування до особи адміністративного затримання.

Адміністративне затримання провадиться Національною поліцією у разі вчинення таких адміністративних правопорушень, як:

1. Дрібне хуліганство;
2. Домашнє насильство;
3. Насильство за ознакою статі;
4. Невиконання термінового заборонного припису;
5. Порухення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій;
6. Поширювання неправдивих чуток;
7. Злісна непокоря законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх;
8. Публічний заклик до невиконання вимог поліцейського;
9. Порухення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку;
10. Порухення законодавства про оборону, мобілізаційну

---

¹⁷ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

підготовку та мобілізацію;

11. Прояв неповаги до суду;
12. Незаконний доступ до інформації в автоматизованих системах;
13. Порушення правил про валютні операції;
14. Порушення правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин;
15. Незаконний продаж товарів або інших предметів;
16. Дрібна крадіжка;
17. Торгівля з рук у невстановлених місцях;
18. Розпивання спиртних напоїв у громадських місцях чи поява у громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль;
19. У випадках, коли є підстави вважати, що особа займається проституцією;
20. Порушення правил дорожнього руху;
21. Порушення правил полювання, рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу;
22. Порушення правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України; а також в інших випадках, прямо передбачених законами України.

Закон України «Про Національну поліцію»¹⁸ уповноважує поліцію застосовувати адміністративне затримання до осіб, які вчинили адміністративні правопорушення та передбачає повноваження поліції вживати поліцейські заходи під час адміністративного затримання. Закон визначає повноваження поліції щодо здійснення адміністративного затримання та гарантує права і свободи людини при його реалізації. Загалом поділ спеціальних заходів при здійсненні адміністративного затримання має позитивне значення. Однак варто акцентувати увагу на необхідності чіткого розмежування адміністративного затримання та інших видів заходів, що обмежують свободу пересування осіб згідно із законом. Іншими словами, у центрі уваги – повноваження поліції застосовувати адміністративне затримання.

Відповідно до п. 1–5, 8, 9 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та

---

¹⁸ Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; вживає заходів із метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення; здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події; у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання; доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення, тощо. Саме ці повноваження поліції у системному зв'язку із нормами ст. 24 Закону України «Про Національну поліцію» («Додаткові повноваження поліції»), а також іншими законодавчими актами, міжнародними договорами, підзаконними нормативно-правовими актами визначають права і обов'язки поліцейських щодо застосування такого заходу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, як адміністративне затримання.

Для виконання повноважень поліції застосовуються поліцейські заходи. У ч. 1 ст. 29 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним. Поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України. Поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або застосування останнього буде неефективним, а також якщо вибраний захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо

неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Згідно з ч. 1 ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію» поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом. Зазначене повністю кореспондується з нормами ст. ст. 23, 24 цього закону, а також нормами КУпАП та відповідає конституційним положенням організації виконання повноважень органами виконавчої влади. Отже, за своїм змістом норма ч. 1 ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію» є відсильною та вказує на необхідність звернутися до іншого законодавчого акта, а саме КУпАП, норми якого є спеціальними нормами, покликаними регулювати адміністративно-деліктні відносини, зумовлені реалізацією повноважень поліції щодо реагування на адміністративні правопорушення, їх припинення, притягнення осіб, які їх вчинили, до адміністративної відповідальності.

Відомчі вимоги до поліцейських у частині оформлення матеріалів про адміністративне затримання визначені **Наказом МВС України № 1376 від 06 листопада 2015 р. «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції»**.¹⁹ Інструкція встановлює вимоги до складання протоколів про адміністративне затримання, технічні вимоги до них, порядок та умови реєстрації затриманих осіб, їх тримання, процедуру затримання, права затриманих.

Складання протоколу про адміністративне правопорушення та розгляд уповноваженим органом (посадовою особою) справи про таке правопорушення належать до різних стадій адміністративного провадження²⁰. При винесенні постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за адміністративне правопорушення постанова має бути обґрунтованою та мотивованою, відображати фактичний стан справи та кваліфікацію суб'єкта. Водночас ст. 260 КУпАП прямо передбачає можливість для забезпечення своєчасного і правильного розгляду справи здійснювати адміністративне затримання особи. У

---

¹⁹ Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>.

²⁰ Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-11/2015 за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 26 травня 2015 р. № 5-рп/2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-15>.

зв'язку з цим варто звернути увагу на Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-11/2015 за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення № 5-рп/2015 від 26 травня 2015 р.

Протокол про адміністративне затримання осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, складається на підставі ч. 1 ст. 261 КУпАП. Спеціальний бланк має бути виготовлений згідно з технічною інструкцією до бланка постанови про адміністративне затримання.

Усі реквізити протоколу про адміністративне затримання мають бути написані розбірливим почерком.

Зміст протоколу про адміністративне затримання не підлягає закресленню, виправленню та доповненню після підписання протоколу заінтересованими особами.

При складанні протоколу про адміністративне затримання в ньому зазначаються, зокрема:

- у графі «посада, найменування органу поліції, звання, П.І.Б. особи, яка склала протокол» – прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол (повністю, без скорочень). Наприклад: *поліцейський відділу реагування патрульної поліції Прилуцького районного відділу поліції ГУНП в Чернігівській області старший сержант поліції Петренко Іван Захарович;*

- у графі «час і мотиви затримання: припинення адміністративного правопорушення, складання протоколу про адміністративне правопорушення, для розгляду справи тощо» – припинення адміністративного правопорушення; інші заходи впливу; складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; забезпечення своєчасного і правомірного розгляду справи.

При складанні протоколу про адміністративне затримання поліцейські роз'яснюють правопорушнику права, передбачені ст. ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України та ст. 268 КУпАП України. З цією метою Національною поліцією України розроблено відповідну пам'ятку для затриманих.

Протокол про адміністративне затримання підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмови затриманого підписати протокол про адміністративне затримання в останньому робиться про це відповідний запис.

Відповідно до ч. 2 ст. 261 КУпАП про місцезнаходження осіб, затриманих за адміністративні правопорушення, негайно

повідомляються їхні родичі, а на їхнє прохання – власники відповідних підприємств, установ, організацій або уповноважені ними колективи. Це належним чином оформлюється протоколом про адміністративне затримання, вказується число, місяць, рік і час, кому і як було повідомлено.

Якщо повідомити родичів неможливо або затриманий відмовляється надати повідомлення, затриманий і посадова особа, яка склала протокол про адміністративне затримання, складають відповідний запис у протоколі і пояснюють причину.

Про затримання неповнолітніх необхідно повідомити їхніх батьків або осіб, які їх замінюють. У протоколі про адміністративне затримання зазначаються час, дата, предмет повідомлення та спосіб повідомлення.

Наказ МВС України № 440 від 23.05.2017 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України»²¹ містить положення про реєстрацію у відділеннях поліції осіб, затриманих за адміністративні правопорушення. Одним із основних завдань чергової служби є розміщення (звільнення) та тримання осіб у кімнатах затриманих підвідомчих (самостійних) підрозділів ГУНП, а також дотримання прав і свобод осіб при їх розміщенні (звільненні) та триманні в кімнаті затриманого. Детальніше про такі приміщення та повноваження чергового персоналу йтиметься у наступних розділах посібника.

Одним із основних прав осіб, затриманих за адміністративні правопорушення, є право на правничу допомогу. Держава гарантує цю допомогу безоплатно, що закріплено в **Законі України «Про безоплатну правничу допомогу»²²**, що регулює діяльність центрів із надання безоплатної правничої допомоги громадянам. Важливо, що особа, затримана у справі про адміністративне правопорушення, має право на безоплатну правничу допомогу з боку держави, але це не виключає її права на самозахист або права на платний вибір захисника.

Безоплатна правнича допомога – правнича допомога, що гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел.

Безоплатна вторинна правнича допомога – вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до

---

²¹ Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>.

²² Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 02.06.2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

правосуддя.

Безоплатна вторинна правнича допомога передбачає такі види правничих послуг:

- 1) захист;
- 2) здійснення представництва інтересів осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- 3) складення документів процесуального характеру.

Для реалізації норм Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» була розроблена та прийнята **Постанова Кабінету Міністрів України № 1363 від 28 грудня 2011 р. «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою»,**²³ що визначає загальні вимоги та механізми надання допомоги центрами надання безоплатної вторинної правничої допомоги у справах про адміністративне затримання, що здійснене поліцією.

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» та п. 2, 10 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою під час складання протоколу про адміністративне затримання особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, роз'яснюється її право на отримання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Підсумовуючи положення нормативно-правових актів з питань, пов'язаних з адміністративним затриманням, зазначимо, що пряий і вичерпний перелік прав та обов'язків осіб, які були доставлені або адміністративно затримані правоохоронними органами, потребує деталізації в КУпАП. Це сприятиме однаковому тлумаченню та застосуванню закону.

Правову гарантію правильного застосування адміністративного затримання слід визначити як систему адміністративно-правових засобів, передбачених законом для забезпечення точного дотримання і застосування закону та підзаконних нормативно-правових актів до нього, а також для забезпечення правильного застосування адміністративного затримання.

---

²³ Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF#Text>.

Отже, передбачені правові підстави застосування адміністративного затримання як заходу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення гарантують дотримання прав і свобод осіб, які вчинили адміністративні правопорушення та притягуються до адміністративної відповідальності, встановлення принципу верховенства українського громадянського суспільства, а також законності діяльності державних інституцій, особливо Національної поліції України, при здійсненні своїх повноважень.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть нормативно-правові акти, що регламентують процедуру адміністративного затримання громадян поліцейськими.
2. Що таке адміністративне затримання?
3. Які права мають особи, яких було затримано в порядку адміністративного провадження?
4. Які існують підстави для адміністративного затримання громадян поліцейськими?
5. Які процесуальні документи має скласти поліцейський за результатами адміністративного затримання особи?

Теми рефератів

1. Адміністративне затримання як загальний захід адміністративного припинення.
2. Адміністративне затримання: доктрина, законодавство, правозастосування.
3. Адміністративне затримання фізичної особи: особливості видової класифікації.
4. Напрями удосконалення здійснення поліцейськими адміністративного затримання.
5. Міжнародний досвід правового регулювання адміністративного затримання.

Задачі:

1. 15 липня 2023 р. камери відеоспостереження в магазині АТБ, що знаходиться за адресою пр. Гагаріна, 87 у м. Дніпро, зафіксували, як громадянин Антоненко А.П. поклав у свою сумку коньяк «Борисфен» об'ємом 0,5 л вартістю 104 грн. і не заплатив за нього на касі. Охоронець магазину АТБ Сидоренко В.Р. затримав правопорушника на виході з магазину і попросив пред'явити зміст сумки. За результатами виявленого правопорушення був викликаний екіпаж патрульної поліції, що затримав громадянина Антоненка А.П. і доставив його до Соборного відділення

поліції у м. Дніпро для складання протоколу про адміністративне правопорушення.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які підстави адміністративного затримання громадянина Антоненко А.П.? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

2. 28 червня 2023 р. о 22 год. 00 хв. під час патрулювання Чечелівського району у м. Дніпро екіпаж патрульної поліції виявив громадянина Сидорова О.О., який на вул. Робочій біля будинку 85 справляв свої природні потреби в присутності інших громадян (Роменської Л.О. та Свистунової О.М.). Громадянин Сидоров О.О. на зауваження громадян та поліцейських не реагував, у відповідь виражався нецензурно, від нього був відчутний запах спиртних напоїв. Поліцейські затримали громадянина Сидорова О.О. і доставили його до Чечелівського відділення поліції у м. Дніпро для складання протоколу про адміністративне правопорушення.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які підстави адміністративного затримання громадянина Сидорова О.О.? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

3. 29 липня 2023 р. о 19.35 під час виїзду на виклик про вчинення домашнього насильства у м. Дніпро, вул. Робоча, 89, кв. 57 екіпаж патрульної поліції виявив громадянина Сидоренка О.О., який перебував у нетверезому стані, поводив себе буйно, висловлювався нецензурними словами, наніс тілесні ушкодження (синяк під оком) своїй дружині Сидоренко В.М., яка закрилася разом із сином Сидоренком А.О. у ванній кімнаті до приїзду патрульних поліцейських. Поліцейські затримали громадянина Сидоренка О.О., застосувавши до нього спеціальні засоби (гумові кийки та наручники), доставили до Чечелівського відділення поліції у м. Дніпро для складання протоколу про адміністративне правопорушення та застосування інших процесуальних заходів.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які підстави адміністративного затримання громадянина Сидоренка О.О.? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

4. Мешканці будинку 83 на вулиці Робочій м. Дніпро написали колективну скаргу до Чечелівського відділення поліції у м. Дніпро про жорстоке поводження з тваринами громадянки Петренко В.П., 1946 р.н., яка проживає у цьому ж будинку в кв. 56. 25 липня 2023 р. о 14 год. дільничний офіцер поліції приїхав за вказаною адресою з метою перевірки інформації, вказаній у скарзі. Дільничний офіцер поліції у квартирі Петренко В.П. виявив 10 собак та 13 котів, неприємний запах, бруд, всі тварини гавкали та м'явчали. Громадянка Петренко В.П. пояснила, що вона любить тварин і тому дає їм прихисток. Гуляти з ними на вулиці вона не може за віком, тому вони справляють свої природні потреби де прийдеться, звідси і запах. Про скарги сусідів вона знає, але все одно буде продовжувати робити добрі справи. Громадянка Петренко В.П. не розуміла, що її дії неправомірні, не погоджувалася на запропоновані варіанти вилучення тварин тощо. Дільничний офіцер поліції затримав громадянку Петренко В.П., застосувавши до неї фізичну силу і доставив до Чечелівського відділення поліції у м. Дніпро для складання протоколу про адміністративне правопорушення та застосування інших процесуальних заходів.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейського? Які підстави адміністративного затримання громадянки Петренко В.П.? Яким має бути алгоритм дій дільничного офіцера поліції у цьому випадку?

5. 27 червня 2023 р. о 03 год. 20 хв., під час комендантської години, громадяни Петренко П.П. та Єфімов М.М. сиділи на лавці біля будинку 85 на вул. Робочій м. Дніпро, розпивали спиртні напої та гучно слухали музику за допомогою колонки. Екіпаж патрульної поліції, що приїхав на місце вчинення правопорушення, затримав вказаних громадян та доставив їх до Чечелівського відділення поліції м. Дніпро.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які підстави адміністративного затримання громадян Петренка П.П. та Єфімова М.М.? Яким має бути алгоритм дій патрульних поліцейських у цьому випадку?

2. СТРОКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ОСІБ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Виміри часу і простору є ключовими для існування сучасної людини. Перший визначає не тільки становище індивіда, а й межі його існування, біологічний вік людини, час, необхідний для реалізації окреслених нею цілей. Саме час є тим мірилом, що визначає тривалість здійснення прав і свобод людини, виконання нею обов'язків, утримання від заборон, зрештою, відбуття мір юридичної відповідальності. Час непідвладний людині, але людина робить усе можливе, щоб підпорядкувати час собі, хоча вона завжди є його рабом.

Як соціальний регулятор людського існування, право широко використовувало поняття часу. Це вік, із настанням якого особа може набувати прав, виконувати обов'язки, нести юридичну відповідальність, а також вік, у якому особа може або не може контролювати свої дії та сама їх усвідомлювати, тощо. Серед різних часових проміжків, котрими користуються люди, важливе значення має часовий проміжок, встановлений людьми для ефективного регулювання правовими засобами відповідних суспільних відносин.

Саме час відіграє істотну роль не лише у здійсненні прав і свобод людиною, а й у реалізації людиною гарантованих їй державою, суспільством можливостей із охорони, захисту та відновлення її прав і свобод. Процесуальні строки є запобіжниками у врегулюванні часових проміжків, протягом яких певні інтереси є істотними для суб'єкта, а отже, протягом таких строків поновлення прав і свобод є важливим не лише для окремого суб'єкта, а й для забезпечення сталого регулювання однорідних суспільних відносин за допомогою правових засобів.

Водночас строки не повинні бути правовими засобами, що обмежують людину у правах і свободах, насамперед у їх відстоюванні, оскільки саме строки можуть стати вагомим підґрунтям для обмеження людини у доступі до справедливості та правосуддя. Таким чином, процесуальні строки не повинні бути юридичними засобами обмеження доступу до правосуддя щодо захисту, охорони чи поновлення порушених прав і свобод людини. У жодному разі строки не можуть бути співмірними із гарантованою можливістю відстоювання прав і свобод людини у суді або іншому органі, уповноваженому вирішувати відповідні спори громадян.²⁴

---

²⁴ Самбор М. А. Строки у адміністративному судочинстві та їх роль у захисті прав і свобод людини. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : матеріали VI Міжнародної науково-практ. конф.* (м. Чернівці, 21 жовт. 2022 р.). Чернівці, 2022. С. 375–380. С. 375-376, 378-379.

У ч. 3 ст. 29 Конституції України зазначається, що у разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин із моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

З аналізу наведеного конституційного положення вбачається, що в цьому випадку йдеться про затримання особи як про винятковий тимчасовий запобіжний захід, максимальна тривалість якого без вмотивованого рішення суду не повинна перевищувати сімдесяти двох годин. Характерною особливістю затримання і як адміністративно-процесуального заходу, і як тимчасового кримінально-процесуального заходу є те, що такі заходи застосовуються уповноваженими особами без вмотивованого рішення суду.²⁵

Враховуючи наведене, Конституційний Суд України вважає, що відповідно до принципу верховенства права затримання без вмотивованого рішення суду в адміністративному процесі не може тривати довше, ніж затримання у кримінальному процесі. Таким чином, системний аналіз положень ст. 29 Конституції України у поєднанні з її ст. 8 дає підстави вважати, що конституційна вимога, що міститься в ч. 3 ст. 29 Основного закону щодо максимально можливого часу обмеження свободи особи без вмотивованого рішення суду в кримінальному процесі, повинна враховуватися при визначенні максимально можливого часу такого обмеження в адміністративному процесі. Тобто адміністративне затримання особи без вмотивованого рішення суду не може перевищувати сімдесяти двох годин.²⁶

Відповідно до ст. 263 КУпАП адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години. Таким чином, за загальним правилом обмеження права на свободу та особисту недоторканність особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, котре є підставою для адміністративного затримання, та досягнення відповідної мети (ст. 260 КУпАП) строк адміністративного затримання має становити **НЕ БІЛЬШЕ (однак може бути меншим) 3 годин.**

---

²⁵ Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-28/2011 за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) від 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11#Text>.

²⁶ Там само.

Норми КУпАП, що мали б регулювати процесуальні адміністративно-деліктні відносини, пов'язані зі строками, на жаль, не висвітлюють питання їх обчислення. Тож варто знову звернутися до аналогії закону, і знову до КПК України, однак цього разу до норми, що міститься у ст. 115 КПК України. Так, у ч. 1, 2 цієї статті зазначається, що строки обчислюються годинами, днями і місяцями. Строки можуть визначатися вказівкою на подію. При обчисленні строку годинами строк закінчується в останню хвилину останньої години.

З урахуванням викладеного, адміністративне затримання строком на 3 години закінчується через 2 год. 59 хв. 59 с.

Наприклад, якщо особу, яка вчинила дрібне хуліганство, затримано для встановлення її особи о 13 год. 15 хв., час її адміністративного затримання спливає о 16 год. 14 хв. 59 с., тобто якщо право такої особи на свободу та особисту недоторканність буде обмежене о 16 год. 15 хв., зазначене прямо вказуватиме на порушення законності у діяльності поліцейського, який здійснив затримання, або поліцейського, відповідального за перебування такого затриманого у підрозділі поліції. Слід враховувати, що це крайній строк адміністративного затримання, зі сплином якого особу слід негайно звільнити. Однак адміністративне затримання може бути й коротшим, оскільки право на свободу та особисту недоторканність особи має негайно бути поновленим, якщо досягнуто мету застосування адміністративного затримання, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Водночас норма ч. 2 ст. 263 КУпАП вказує на те, що в окремих випадках адміністративне затримання може бути тривалішим. Зокрема, осіб, які:

1. Незаконно перетнули або зробили спробу незаконно перетнути державний кордон України;
2. Порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України або до району проведення антитерористичної операції чи виїзду з них;
3. Порушили прикордонний режим, режим у пунктах пропуску через державний кордон України або режимні правила у контрольних пунктах в'їзду-виїзду;
4. Порушили правила використання об'єктів тваринного світу в межах прикордонної смуги та контрольованого прикордонного району, у територіальному морі, внутрішніх водах та виключній (морській) економічній зоні України;
5. Вчинили злісну непокору законному розпорядженню або вимозі військовослужбовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського

порядку і державного кордону; а також іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства або не виконали рішення про заборону в'їзду в Україну.

Вищеперерахованих осіб **може бути затримано** на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи та/або з'ясування обставин правопорушення – **до трьох діб**.

Незважаючи на те, що такий строк адміністративного затримання значно різниться від загального строку адміністративного затримання, останній відповідає конституційним приписам (ст. 29 Конституції України)²⁷ та офіційному тлумаченню відповідної конституційної норми²⁸, оскільки без рішення суду адміністративне затримання не перевищує 72 годин.

При обчисленні строку днями строк закінчується о двадцять четвертій годині останнього дня строку (ч. 3 ст. 115 КПК України).

Слід враховувати, що обчислення у добах не пов'язується з календарним часом. Воно вказує на те, що доба співмірна 24 годинам, її завершення обраховується з огляду саме на те, що доба триває 24 години. *Наприклад, якщо особу, яка порушила прикордонний режим, затримали о 10 год. 20 хв. 20 грудня 2022 р., її має бути негайно звільнено не пізніше як о 10 год. 19 хв. 59 с. 23 грудня 2022 року.*

Крім зазначеного вище, норма ч. 3 ст. 263 КУпАП передбачає, що осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, може бути затримано на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження – до трьох діб із повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання.

Отже, тривалість адміністративного затримання визначено лише в законодавстві України, особливо в нормах КУпАП. Як правило, вона не перевищує 3 годин. Крім того, є деякі винятки, перераховані вище, за яких адміністративне затримання може тривати до 3 діб.

---

²⁷ Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

²⁸ Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-28/2011 за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) від 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11#Text>.

При цьому з різних причин затримання час і мета адміністративного затримання є однаковими, і це прямо передбачено нормами КУпАП.

Для чіткого розуміння порядку обчислення строку затримання доцільним є з'ясувати час початку та закінчення строку адміністративного затримання.

Одним із недоліків чинного законодавства є те, що в ньому чітко не визначено час початку адміністративного затримання.

Дослідник А. Пугач, проводячи аналогію з кримінально-процесуальним законодавством, пропонує вважати початком адміністративного затримання момент фактичного обмеження свободи пересування шляхом психологічного впливу на свідомість особи правопорушника (усний наказ) або шляхом вчинення конклюдентних дій (тактильний контакт; фізична сила, кайданки та інші заходи, передбачені чинним законодавством).²⁹ Звичайно, запровадження такої позиції може спровокувати додаткові запитання: що саме вважати фактичним обмеженням свободи, які дії поліцейських слід вважати початком адміністративного затримання, чи є початком адміністративного затримання зупинка транспортного засобу поліцейським, чи буде вважатися адміністративним затриманням зупинка поліцейським перехожого та перевірка у нього документів тощо. Такі моменти варто конкретизувати у відомчому нормативно-правовому акті, враховуючи, що свобода пересування гарантується кожному громадянину ст. 33 Конституції України.³⁰

Загалом обчислювати термін адміністративного затримання громадян слід із моменту фактичного затримання особи, а не з моменту її доставлення у відділення поліції. Необхідно у випадках навмисного перешкоджання особи встановленню її особи та обставин справи вчинення правопорушень, провадження у яких характеризується підвищеною складністю, законодавчо збільшити термін затримання до однієї доби з санкції керівника (його заступника) органу, який робив адміністративне затримання особи.

Моментом закінчення строку адміністративного затримання, згідно з чинними правовими нормами та практикою, можна вважати момент вручення копії протоколу чи постанови про адміністративне правопорушення та факт підписання чи отримання постанови; підпис свідка у разі відмови.³¹

---

²⁹ Пугач А. В. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 202 с.

³⁰ Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

³¹ Пугач А. В. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 202 с.

Погоджуючись з викладеною позицією, пропонуємо доповнити частину 1 статті 263 КУпАП чітким визначенням початку та кінця строку адміністративного затримання, що слід враховувати під час відзначення у протоколі адміністративного затримання часу початку та закінчення адміністративного затримання.

Врегулювання розмежування між доставленням та адміністративним затриманням на законодавчому рівні шляхом узгодження термінології було б наступним кроком у вирішенні дискусії щодо умов передачі та затримання.

Ще одним проблемним питанням є контроль за тривалістю затримання. Наразі тривалість затримання вноситься до журналу обліку осіб, затриманих за адміністративні правопорушення, та до протоколу про адміністративне затримання. Відстежити справжність цього терміну вкрай складно. Тому виникає проблема довести, що затримана за адміністративне правопорушення особа порушила умови тримання. Загалом відсутність відкритої статистичної інформації з приводу порушення строків адміністративного затримання поліцейськими та випадків оскарження порушення права людини на вільне пересування в суді наштовхує на думки про нікчемність цієї правової норми.

Тож необхідно на законодавчому рівні вирішити такі питання, як час початку та закінчення строку адміністративного затримання, співвідношення строку доставлення до адміністративного затримання та встановлення механізмів подання апеляційної скарги у випадках перевищення строку адміністративного затримання.

Питання для самоконтролю

1. Які строки адміністративного затримання згідно з КУпАП?
2. З якого моменту обчислюється строк адміністративного затримання?
3. Який момент вважається закінченням строку адміністративного затримання?
4. В якому документі має бути зафіксований початок та закінчення адміністративного затримання?
5. Яка посадова особа відповідальна за дотримання строків адміністративного затримання в органі Національної поліції?

Теми рефератів

1. Визначення початкового моменту адміністративного затримання.
2. Теоретико-правові засади адміністративного затримання громадян України поліцейськими: строки, порядок обчислення строків,

підстави для затримання.

3. Щодо проблематики визначення строків адміністративного затримання.

4. Терміни тримання осіб співробітниками Національної поліції.

5. Реалізація права людини на свободу пересування під час адміністративного затримання.

Задачі:

1. 21 липня 2023 р. о 15 год. 15 хв. екіпаж патрульної поліції під час патрулювання виявив адміністративне правопорушення – розпивання громадянами Петренком О.О. та Лисовиком А.М. пива на лавці у парку ім. Шевченка у м. Дніпро. Під час спілкування з патрульними громадяни на зауваження не реагували, ображали патрульних нецензурною лексикою. Правопорушники були доставлені в Соборне відділення поліції для складання протоколу про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 178 КУпАП. Під час складання протоколу про адміністративне затримання патрульні вказали час затримання – час прибуття до відділення поліції: 16:00.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які підстави адміністративного затримання громадян? Яким має бути алгоритм дій патрульних у такій ситуації? Які моменти є початком та кінцем адміністративного затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

2. 24 червня 2023 р. громадянина Петренка О.О. було затримано за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 51 КУпАП, та доставлено до відділення поліції. Петренка О.О. біло доставлено о 17 год. 30 хв., складено протокол про адміністративне правопорушення. Вийшов правопорушник із відділення поліції о 21 год 00 хв.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які строки адміністративного затримання в цьому випадку? Які моменти є початком та кінцем адміністративного затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

3. 24 червня 2023 р. громадянина Петренка О.О. було затримано за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 51 КУпАП та доставлено до відділення поліції. Петренка О.О. біло доставлено о 17 год. 30 хв., складено протокол про адміністративне правопорушення. О 20 годині, коли Петренко О.О. вийшов з відділення поліції, його знову покликали в приміщення відділення поліції для складання матеріалів про адміністративне правопорушення. Петренка О.О. було звільнено о 21 год. 30 хв.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які строки адміністративного затримання в цьому випадку? Які моменти є початком та кінцем адміністративного затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

4. 15 червня 2023 року о 16 год. 25 хв. патрульні поліцейські приїхали на виклик про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП (дрібне хуліганство). Вони виявили громадянина Романенка Р.В., який чіплявся до перехожих у сквері на вул. Робочій біля буд. 85 у м. Дніпро, виражався нецензурно, демонстрував свої статеві органи. Розмова з Романенком Р.В. зайняла у поліцейських 15 хв., результатів не дала, правопорушення продовжувалося. Патрульні затримали правопорушника, застосували до нього кайданки. О 17 год. 00 хв. Романенка Р.В. було доставлено до відділення поліції, де було складено протокол про адміністративне правопорушення та протокол про адміністративне затримання (із зазначенням часу затримання – 16 год. 25 хв.).

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які строки адміністративного затримання в цьому випадку? Які моменти є початком та кінцем адміністративного затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

5. 15 червня 2023 р. о 16 год. 25 хв. патрульні поліцейські приїхали на виклик про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП (дрібне хуліганство). Вони виявили громадянина Романенка Р.В., який чіплявся до перехожих у сквері на вул. Робочій біля буд. 85 у м. Дніпро, виражався нецензурно, демонстрував свої статеві органи. Розмова з Романенком Р.В. зайняла у поліцейських 15 хв, результатів не дала, правопорушення продовжувалося. Патрульні затримали правопорушника, застосували до нього кайданки. О 17 год. 00 хв. Романенка Р.В. було доставлено до відділення поліції, де було складено протокол про адміністративне правопорушення та протокол про адміністративне затримання (з указанням часу затримання – 17 год. 00 хв.).

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Які строки адміністративного затримання в цьому випадку? Які моменти є початком та кінцем адміністративного затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

3. СПІВВІДНОШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ТА ІНШИХ, СХОЖИХ ЗА ЗМІСТОМ, ЗАХОДІВ

Частиною процедури адміністративного затримання є доставлення правопорушника.

Адміністративне затримання громадян можна розглядати як у широкому, так і у вузькому розумінні. У широкому сенсі адміністративне затримання громадян є комплексом кількох нерозривних елементів: доставлення затриманих до відповідних установ і тримання їх під вартою протягом встановленого законом строку. Під адміністративним затриманням у вузькому сенсі можна розуміти лише перевірку осіб, які вчинили адміністративне правопорушення, у місці затримання протягом певного часу або «на місці» (встановлення осіб, складання протоколу про адміністративне правопорушення тощо), оскільки це також є обмеженням із боку органу (посадових осіб) права громадян на свободу пересування.

Виходячи зі змісту КУпАП, доставлення правопорушників і адміністративне затримання є двома різними заходами, що застосовуються окремо. Але насправді, відповідно до ст. 259 КУпАП, якщо протокол про адміністративне правопорушення неможливо скласти на місці вчинення порушення, його має бути складено в примусовому порядку, а порушника можуть доставити до відділу поліції.³² Тобто мета адміністративного затримання та доставлення дещо збігається, адже доставлення – це фактичне фізичне переміщення правопорушника до відділення поліції у найкоротший строк.

Відмежування	
Адміністративне затримання	Доставлення
Захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення (ст. ст. 261–263 КУпАП).	Захід процесуального примусу (ст. 259 КУпАП).
Здійснюється в присутності двох понятих.	Присутність понятих не передбачена законодавством.
За результатами адміністративного затримання складається протокол.	За результатами доставлення особи складається рапорт.

³² Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

<p>Мета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – припинення адміністративного правопорушення, коли вичерпані інші заходи впливу; – встановлення особи; – складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; – забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ про адміністративні правопорушення; – виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. 	<p>Мета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим.
<p>Строк:</p> <ul style="list-style-type: none"> – може тривати не більш як три години; – в необхідних випадках для встановлення особи, яка порушила правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження – до трьох діб із повідомленням про це письмово прокурора протягом 24 годин з моменту затримання. 	<p>Строк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - доставлення порушника до відділення поліції має бути проведено в наскільки це можливо найкоротший строк; - перебування доставленої особи у відділенні поліції не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлене інше.

Зі змісту норм КУпАП виходить, що доставлення та адміністративне затримання правопорушника – це два різні заходи, що застосовуються окремо один від одного. Проте фактично згідно зі ст. 259 КУпАП з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено в поліцію.³³ Тобто мета адміністративного затримання та доставлення дещо збігається, адже доставлення – це

³³ Там само.

фактичне фізичне переміщення правопорушника до відділення поліції у найкоротший строк.

Розмежовувати такі дії, як фактичне затримання (обмеження свободи пересування та дій) правопорушника, його доставлення, розгляд з доставленим та поміщення його до кімнати для затриманих, можна лише в межах загальної системи дій, охоплених поняттям адміністративного затримання. Найчастіше всі дії, що стосуються фактичного затримання особи, яка вчинила протиправне зазіхання, взаємопов'язані та взаємообумовлені в межах єдиної моделі адміністративного затримання, і немає підстав для наділення якої-небудь із них самостійним правовим статусом, що виходить за межі інституту адміністративного затримання громадян.

Отже, проведення доставлення та адміністративного затримання як два різні заходи не видається можливим. Доставлення є лише одним із етапів адміністративного затримання. Як варіант, можна змінити назву заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення на заходи забезпечувально-процесуального припинення, так як ця назва найбільш повно відповідає змісту та призначенню таких заходів, і до них, крім інших, віднести як адміністративне затримання, так і доставлення громадян (на сьогодні доставлення правопорушника не відносять до заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, хоча, виходячи з мети заходу, фактично воно таким є).

Заслуговує на увагу і питання розмежування адміністративного затримання та приводу. Для кращого розуміння природи аналізованого явища варто звернутися до норм чинного законодавства.

Відмежування	
Адміністративне затримання	Привід
Захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення (ст. ст. 261–263 КУпАП).	Захід процесуального примусу (ч. 2 ст. 268 КУпАП, ст. 148 Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАСУ)).
Місце: до відділення поліції.	Місце: до суду.
За результатами адміністративного затримання складається протокол.	Привід відбувається на підставі ухвали суду про привід. За результатами приводу в цьому документі робиться відмітка про його виконання або невиконання.
Мета: – припинення адміністративного	Мета: – забезпечення обов'язкової явки

<p>правопорушення, коли вичерпані інші заходи впливу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – встановлення особи; – складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; – забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ про адміністративні правопорушення; – виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. 	<p>особи на виклик органу поліції або судді місцевого суду (ч. 2 ст. 268 КУпАП).</p>
<p>Можливе застосування особистого огляду, огляду речей та документів.</p>	<p>Не передбачена можливість застосування особистого огляду, огляду речей та документів.</p>
<p>Можливе застосування заходів фізичного впливу, спеціальних заходів.</p>	<p>Не передбачена можливість застосування заходів фізичного впливу, спеціальних заходів.</p>
<p>Підстава: Забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, визначені ч. 1 ст. 262 КУпАП.</p>	<p>Підстава: Ухилення особи від обов'язкової участі при розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 44, ст. 51, 146, 160, 172-4-172-9, 173, ч. 3 ст. 178, 185, 185-1, 185-7, 187 КУпАП.</p>
<p>Здійснюється поліцейськими за власним рішенням.</p>	<p>Здійснюється поліцейськими за рішенням суду.</p>
<p>Здійснюється в присутності двох понять.</p>	<p>Присутність понять не передбачена законодавством.</p>
<p>Не застосовується до:</p> <ul style="list-style-type: none"> – осіб, які не є суб'єктами адміністративного правопорушення. Тобто застосовується до дієздатних осіб старше 16 років. 	<p>Не застосовується до:</p> <ul style="list-style-type: none"> - малолітніх осіб; - неповнолітніх осіб; - вагітних жінок; - осіб з інвалідністю 1 і 2 груп; - жінок, які доглядають дітей віком до 6 років або дітей з інвалідністю; - осіб, які згідно з КАСУ не можуть бути допитані як свідки.

Основна відмінність приводу від адміністративного затримання полягає в контролі та координації заходів із боку судової влади. Можна підсумувати, що привід – це примусове доставлення особи до суду під час розгляду справи з її обов’язковою участю. Підставою є рішення суду, але його виконання – за поліцією.

Наразі існує нагальна потреба переглянути та узгодити ці заходи. Досягти такої уніфікації можна шляхом внесення змін до законодавства та прийняття єдиного нормативно-правового акта щодо регулювання подібних примусових дій поліції. Незалежно від назви «затримання», доставлення все одно є своєю доставленням. Але ми залишаємося при своїй думці щодо використання терміна «затримання» у всіх вищевказаних випадках примусу громадян.

Ще одним заходом, що застосовує поліція, є накладення стягнення у вигляді адміністративного арешту, котрий часто плутають із адміністративним затриманням як під час підготовки поліцейських, так і під час реального виконання заходу. Нижче детально розглянуто правові принципи застосування цих двох заходів.

Відмежування	
Адміністративне затримання	Адміністративний арешт
Захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення (ст. ст. 261–263 КУпАП).	Вид адміністративного стягнення (ст. 32 КУпАП).
Не застосовується до: осіб, які не є суб’єктами адміністративного правопорушення. Тобто застосовується до дієздатних осіб старше 16 років.	Не застосовується до: - вагітних жінок; - жінок, які мають дітей віком до 12 років; - осіб, які не досягли 18 років; - осіб, які мають інвалідність 1 або 2 групи.
Здійснюється поліцейськими за власним рішенням.	Призначається за рішенням судді місцевого суду.
За результатами адміністративного затримання складається протокол.	Суддя виносить постанову про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту.
Мета: – припинення адміністративного правопорушення, коли вичерпані інші заходи впливу;	Мета: Виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів

<ul style="list-style-type: none"> – встановлення особи; – складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; – забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ про адміністративні правопорушення; – виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. 	<p>України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.</p>
<p>Строк:</p> <ul style="list-style-type: none"> – може тривати не більш як три години; – в необхідних випадках для встановлення особи, яка порушила правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження – до трьох діб із повідомленням про це письмово прокурора протягом 24 годин із моменту затримання. 	<p>Строк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - до 15 діб; - строк адміністративного затримання зараховується до строку адміністративного арешту.
<p>Місце тримання: кімната для затриманих та доставлених осіб при територіальному підрозділі поліції.</p>	<p>Місце тримання: ізолятор тимчасового тримання.</p>
<p>Юридичні наслідки: відсутні.</p>	<p>Юридичні наслідки: особа вважається такою, яка притягалася до адміністративної відповідальності, протягом року після відбуття адміністративного арешту.</p>

Хоча адміністративне затримання та адміністративний арешт належать до стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення, їхні мета, зміст, підстави та послідовність здійснення відрізняються. Мета адміністративного затримання визначена ч. 1 ст. 261 КУпАП, та її зміст було розкрито вище. Мета адміністративного арешту є такою самою, як і будь-якого адміністративного покарання: виховання законслухняності та попередження адміністративних правопорушень у майбутньому. Тобто метою першого заходу є забезпечення притягнення до відповідальності у справах про адміністративні правопорушення, а метою другого – виховання.

Проведений порівняльно-правовий аналіз свідчить, що адміністративне затримання та адміністративний арешт є двома різними за змістом і характером заходами. Єдине, що їх об'єднує, – обмеження права людини на певний час.

Також є схожими механізми провадження у справах про адміністративні правопорушення, такі як адміністративне затримання та тимчасове затримання транспортних засобів.

Відмежування	
Адміністративне затримання	Тимчасове затримання транспортних засобів
Об'єкт затримання: особа, яка вчинила адміністративне правопорушення.	Об'єкт затримання: транспортний засіб особи, яка вчинила адміністративне правопорушення.
Підстава: Забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, визначені ч. 1 ст. 262 КУпАП.	Підстава: Вчинення водієм адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1, 2, 3, 4, 6, 7 ст. 121, ст. 121-3, ч. 3, 5, 6, 7 ст. 122 (в частині порушення правил зупинки, стоянки, що створює перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху, порушення правил зупинки чи стоянки на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю,

	транспортних засобів, оснащених електричними двигунами (одним або декількома)), ст. ст. 122-5, 124, 126, 132-1, 206-1 КУпАП.
Обов'язкова присутність двох понять.	Можлива відсутність двох понять за умови наявності відео.
За результатами адміністративного затримання складається протокол.	За результатами реалізації складається акт.
<p>Мета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – припинення адміністративного правопорушення, коли вичерпані інші заходи впливу; – встановлення особи; – складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; – забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ про адміністративні правопорушення; – виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. 	<p>Мета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – припинення адміністративного правопорушення, вчиненого водієм, відповідно до ст. 265-2 КУпАП; – усунення порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху; – усунення порушення правил зупинки чи стоянки на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю, транспортних засобів, оснащених електричними двигунами (одним або декількома).
<p>Строк:</p> <ul style="list-style-type: none"> – може тривати не більш як три години; – в необхідних випадках для встановлення особи, яка порушила правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх 	<p>Строк: до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більше трьох днів із моменту такого затримання.</p>

дослідження – до трьох діб із повідомленням про це письмово прокурора протягом 24 годин із моменту затримання.	
--	--

Нааявною є схожість проаналізованих заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, хоча в одному випадку обмежується свобода пересування особи, а в іншому – транспортного засобу. Загалом можна говорити про співвідношення як загального заходу та часткового заходу, оскільки обмеження свободи руху транспортних засобів також обмежує права власників транспортних засобів. Загалом ці заходи досить різні як за метою, так і за порядком їх реалізації. Крім того, застосування одного заходу не виключає застосування іншого.

Цікавою є можливість зв'язку між адміністративним затриманням і затриманням, призначеним у межах кримінального провадження. Між цими заходами спостерігається певна схожість, як-от: обов'язкове повідомлення центру безоплатної правничої допомоги про затримання особи, дотримання прав і свобод людини протягом будь-якого періоду затримання тощо. Однак тяжкість вчиненого правопорушення визначає суворість застосованих до особи заходів тримання під вартою.

Відмежування	
Адміністративне затримання	Затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення
Захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення (ст. ст. 261–263 КУпАП).	Захід забезпечення кримінального провадження. Є тимчасовим запобіжним заходом (ст. ст. 188–192, 207–213 КПК України).
Підстава: Забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, визначені ч. 1 ст. 262 КУпАП.	Підстава: вчинення кримінального правопорушення, злочину.
Про затримання в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення прокурор обов'язково повідомляється письмово протягом 24 годин із моменту затримання у випадку затримання	Про затримання в межах кримінального провадження обов'язково має бути повідомлений прокурор.

<p>особи до трьох діб – у необхідних випадках для встановлення особи, яка порушила правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження.</p>	
<p>Адміністративне затримання не має видів та реалізується на підставі рішення поліцейського.</p>	<p>Аналіз норм КПК України дозволяє виокремити такі види затримання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання з метою приводу (ст. 187–191); 2. Без ухвали слідчого судді, суду (ст. ст. 207, 208).

Питання для самоконтролю

1. Чим відрізняється адміністративне затримання та доставлення правопорушника?
2. Які критерії відмежування адміністративного затримання та приводу правопорушника?
3. Як співвідносяться між собою адміністративне затримання та затримання в межах кримінального провадження?
4. У чому відмінність адміністративного затримання та адміністративного арешту?
5. Як відмежувати адміністративне затримання та тимчасове затримання транспортних засобів?

Теми рефератів

1. Адміністративне затримання: співвідношення категорії у митній та адміністративній галузях законодавства.
2. Адміністративне затримання і арешт крізь призму дотримання прав і свобод людини.
3. Європейський досвід адміністративного затримання, доставлення та приводу та можливості його використання в Україні.
4. Затримання: співвідношення категорії у кримінальній та адміністративній галузях законодавства.
5. Теоретико-правова проблематика відмежування

адміністративного затримання та доставлення в адміністративному провадженні.

Задачі:

1. 27 липня 2023 р. о 13 год 30 хв. під час проведення футбольного матчу між ФК «Дніпро» та ФК «Ворскла» між вболівальниками почалися масові заворушення. Поліцейськими було затримано та доставлено до Соборного відділення поліції 10 осіб.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чим відрізняється адміністративне затримання та доставлення правопорушника? Які строки адміністративного затримання в цьому випадку? Які моменти є початком та кінцем адміністративного затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фавулою задачі.

2. Згідно з ухвалою Красногвардійського суду від 23 червня 2023 р. № 6754983 дільничним офіцером поліції Антоненком К.М. було здійснено привід громадянина Шоптенка О.М. до приміщення суду та складено рапорт про доставлення особи.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейського? Чи можна вважати привід особи доставленням? Які критерії відмежування адміністративного затримання та приводу правопорушника? У який спосіб має бути оформлений привід особи?

3. 15 серпня 2023 р. о 9 год. 25 хв. патрульні поліцейські під час патрулювання виявили громадянина Сидорова С.М. на території незавершеного будівництва на вул. Кедріна, 18 з невідомою речовиною у шприці, схожою на наркотичну. Правопорушника було затримано та доставлено до відділення поліції.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чим відрізняється адміністративне затримання та затримання в межах кримінального провадження? Які строки адміністративного затримання в цьому випадку? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фавулою задачі.

4. 25 липня 2023 р. о 20 год 15 хв. за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, поліцейські затримали громадянина Совенка П.Р., доставили до відділення поліції для складання протоколу про адміністративне правопорушення. Протокол про адміністративне затримання не був складений. 26 липня 2023 р. о 9 год. 00 хв. громадянина Совенка П.Р. доставили до суду для

вирішення справи про адміністративне правопорушення. Рішенням суду правопорушнику призначено стягнення у вигляді 15 діб адміністративного арешту.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи було обов'язковим складання протоколу про адміністративне затримання? Чи може бути включений строк адміністративного затримання у термін адміністративного арешту? У чому відмінність адміністративного затримання та адміністративного арешту? Який алгоритм дій поліцейських у цьому випадку?

5. 26 серпня 2023 р. о 13 год. 30 хв. екіпаж патрульної поліції виявив порушення правил дорожнього руху – зупинку автомобіля Opel, серійний номер АЕ 1234 АК, на трамвайних путях на вул. Лесі Українки біля будинку 40. Поліцейськими було задокументовано правопорушення, евакуйовано транспортний засіб, складено протокол тимчасового затримання транспортного засобу. Після того, як власник прибув на штрафний майданчик, щоб забрати свій автомобіль, поліцейські доставили його до відділення поліції для складання протоколу про адміністративне правопорушення, склали про це протокол про адміністративне затримання.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи можна одночасно застосувати такі заходи примусу, як адміністративне затримання та тимчасове затримання транспортних засобів? Чим відрізняється адміністративне затримання та тимчасове затримання транспортних засобів? Складіть протокол про тимчасове затримання транспортного засобу згідно з фабулою задачі.

4. ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ

З метою припинення адміністративних правопорушень, якщо вичерпано інші заходи впливу, для встановлення особи, яка причетна до адміністративного правопорушення, у випадках, коли неможливо скласти протокол про адміністративне правопорушення за місцем його вчинення, для складання протоколу про адміністративне правопорушення, якщо складання протоколів є обов'язковим, забезпечення своєчасного та правильного розгляду справи та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення допускається адміністративне затримання, особистий огляд особи, огляд речей та вилучення речей і документів.³⁴

Спеціальний суб'єкт здійснення адміністративного затримання є першою особливістю процедури адміністративного затримання. Відповідно до ст. 262 КУпАП затримання осіб, винних у вчиненні адміністративних правопорушень, можуть застосовувати лише органи (посадові особи), уповноважені законом України.³⁵ Та сама норма визначає, що Національна поліція є таким суб'єктом.³⁶ Зазначене положення продубльовано і в інших нормативно-правових актах. Зокрема, Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» № 1376 від 06.11.2015,³⁷ визначаючи конкретні правила документального оформлення адміністративного затримання, фактично наділяє таким правом поліцейських, на яких розповсюджується дія нормативно-правового акта.

Друга ознака адміністративного затримання – це вичерпний перелік підстав провадження такого заходу. Так, ст. 262 КУпАП³⁸ містить конкретний перелік складів адміністративних правопорушень, у разі вчинення яких особою поліцейський має право затримати правопорушника. Цей перелік визначений нами вище.

Науковці та представники правоохоронних органів обговорюють зміст обраних законодавцем підстав для адміністративного затримання.

---

³⁴ Там само.

³⁵ Там само.

³⁶ Там само.

³⁷ Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>.

³⁸ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

Ми підтримуємо позицію щодо розширення переліку адміністративних правопорушень, за якими поліція може затримувати осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені КУпАП.

Позиція законодавця видається незрозумілою, оскільки можна виділити деякі статті КУпАП, що передбачають адміністративні стягнення у вигляді адміністративного арешту, але повноваження щодо застосування таких адміністративних стягнень не передбачають здійснення адміністративного затримання. Зокрема, це такі статті КУпАП, як: 89 «Жорстоке поводження з тваринами», 173-3 «Виготовлення та пропаганда георгіївської (гвардійської) стрічки», 183-2 «Ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у виді суспільно корисних робіт», 187 «Порушення правил адміністративного нагляду» тощо.

Зважаючи на наслідки, адміністративне затримання все ж таки є вимушеним заходом, необхідним у разі, якщо вчинювані правопорушником дії можуть призвести до його ухилення від адміністративної відповідальності, а при продовженні правопорушення – до більш тяжких наслідків, у тому числі складу кримінального правопорушення, порушення прав і свобод дітей, масових порушень громадського порядку та громадської безпеки тощо

До таких складів адміністративних правопорушень слід віднести адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена такими статтями КУпАП: 151 «Самоправне зайняття жилого приміщення», 154 «Порушення правил утримання собак і котів», 155-2 «Обман покупця чи замовника», 180 «Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння», 180-1 «Порушення порядку перебування дітей у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування», 181 «Азартні ігри, ворожіння в громадських місцях», 191 «Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів» та багато інших.

Проаналізувавши склади адміністративних правопорушень, можна дійти такого висновку: за будь-яких адміністративних правопорушень поліція, як представник державної влади, повинна мати право застосовувати адміністративне затримання.

Щоб уникнути безпідставного адміністративного затримання поліцією, рекомендується враховувати лише мету затримання: припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу; встановлення особи; складання протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є

обов'язковим; забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ; виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.³⁹ Наявність мети адміністративного затримання є третьою ознакою, що визначає правомірність його застосування.

При цьому сьогодні існує нагальна потреба переглянути та розширити повноваження поліції щодо застосування адміністративного затримання. Поліція має право застосовувати адміністративне затримання за наявності підстав (вчинення особою адміністративного правопорушення) та мети затримання з урахуванням особи затриманого, а також складу вчиненого проступку. Такі зміни мають віднайти законодавче закріплення у КУпАП, Законі України «Про Національну поліцію», наказі МВС України № 1376 від 06.11.2015.

Процесуальне оформлення адміністративного затримання передбачає складання уповноваженими посадовими особами Національної поліції України протоколу про адміністративне затримання згідно з вимогами ст. 261 КУпАП⁴⁰ та наказу МВС України № 1376 від 06.11.2015.⁴¹ Наявність такого протоколу є обов'язковою. Чітке дотримання вимог до складання протоколу є запорукою неможливості його оскарження.

Протокол підписується:

- посадовою особою, яка склала протокол;
- затриманою особою.

У разі відмови затриманої особи від підпису протоколу в ньому робиться запис про це.

Зазначається частина статті та стаття КУпАП, якою передбачена адміністративна відповідальність особи за вчинене правопорушення, а також мотиви затримання: припинення адміністративного порушення, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складання протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справи та виконання постанови у справі про адміністративне правопорушення.⁴²

Під час складання протоколу про адміністративне затримання посадова особа, яка здійснює адміністративне затримання, роз'яснює

---

³⁹ Там само.

⁴⁰ Там само.

⁴¹ Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>.

⁴² Там само.

особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, її права, передбачені ст. ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України та ст. 268 КУпАП.

Права особи, яку затримали в порядку адміністративного провадження:

- знайомитися з матеріалами справи;
- давати пояснення;
- подавати докази;
- заявляти клопотання;
- при розгляді справи користуватися юридичною допомогою;
- виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження;
- оскаржити постанову у справі.

Також згідно зі ст. 261 КУпАП⁴³ про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляються її родичі а на її прохання також власник відповідного підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, про що у протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис, де вказується, кому саме повідомлено і в який спосіб. Про затримання неповнолітнього обов'язково повідомляються його батьки або особи, які їх замінюють. У протоколі про адміністративне затримання зазначається час, дата повідомлення і кому саме повідомлено.

Затриманий має право на захисника

Про кожний випадок адміністративного затримання поліцейські інформують центри надання безоплатної правничої допомоги.

Виключення:

- особа захищає себе особисто;
- особа запросила захисника.

! Право на отримання безоплатної вторинної правничої допомоги повинно бути роз'яснено затриманій особі, про що остання повинна поставити свій підпис у протоколі.

Варто наголосити, що особа набуває статусу затриманого після того, як поліція обмежує право особи на свободу пересування (фактичне затримання) при гарантуванні захисту особи з моменту фактичного затримання та доставлення до відділу поліції. Цей статус покладає багато обов'язків на поліцейських, які здійснюють затримання. Належна їх

---

⁴³ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

реалізація має мінімізувати ризик поганого поводження із затриманими.⁴⁴

Такими обов'язками є:

- поінформувати особу про її права;
- поінформувати особу про підстави її затримання;
- повідомити центр безоплатної вторинної правової допомоги про затримання та місце перебування особи;
- надати можливість затриманій особі повідомити родичів чи інших осіб, на її вибір, про факт затримання та місце перебування або самим забезпечити таке інформування з дотриманням вимог негайності;
- забезпечити, якщо є потреба, доступ до лікаря, зокрема конкретного лікаря, на бажання затриманої особи.

Аналізуючи недоліки, котрі поліція допускає під час адміністративного затримання, можна виділити такі порушення прав та свобод людини, що при цьому обмежуються:⁴⁵

- 1) неповідомлення затриманій особі підстав затримання та її прав негайно після затримання;
- 2) неповідомлення про затримання третіх осіб:
  - неповідомлення про затримання особи та місце її перебування близьких родичів, членів її сім'ї чи інших осіб на вибір цієї особи негайно після затримання;
  - неповідомлення про затримання особи та місце її перебування центрів безоплатної вторинної правничої допомоги негайно після затримання або взагалі неповідомлення;
- 3) порушення права на захист:
  - неінформування особи про її права з моменту її фактичного затримання;
  - затримка допуску або взагалі відсутність допуску адвоката до затриманої особи;
  - позбавлення особи права на конфіденційне побачення з адвокатом до першого допиту, зокрема, шляхом вимагання підписання заяви про відмову від адвоката та побачення з ним;
- 4) порушення порядку особистого огляду затриманої особи:
  - особистий огляд затриманого особою протилежної статі;
  - особистий огляд затриманого при понятих протилежної статі;
- 5) порушення порядку реєстрації перебування особи у відділенні поліції та факту її затримання:

---

⁴⁴ Методичні рекомендації щодо проведення моніторингового візиту Національного превентивного механізму до відділу поліції. Київ, 2019. 111 с. URL : https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/HR_MethodB5_7_blocOBL.pdf.

⁴⁵ Там само.

- відсутність реєстрації перебування затриманої особи у відділенні поліції в журналі обліку затриманих осіб або фальсифікація відомостей, внесених до нього;

- затримання особи без складання протоколу про адміністративне затримання або невручення такій особі копії протоколу про адміністративне затримання;

б) порушення порядку опитування затриманих осіб:

- опитування неповнолітньої особи без присутності законного представника;

- порушення допустимих строків опитування.

Першочерговим завданням удосконалення процедур адміністративного затримання є недопущення таких порушень.

Після доставлення особи до відділення поліції гарантії забезпечення дотримання її прав значно посилюються. Зокрема, додаються такі гарантії захисту особи від неналежного поводження:⁴⁶

- реєстрація перебування особи у відділі поліції в журналі обліку затриманих осіб із зазначенням часу перебування особи (початку та завершення), статусу, в якому особа перебуває у відділі поліції, та особи, яка фактично доставила затриману особу до відділу поліції;

- фіксація факту повідомлення центру безоплатної вторинної правничої допомоги та прибуття адвоката до затриманої особи в Журналі інформування центрів правничої допомоги;

- складання протоколу про адміністративне затримання з фіксацією обставин затримання, зокрема точного часу та місця фактичного затримання, та передання копії протоколу затриманій особі;

- контроль забезпечення прав затриманої особи з боку чергової служби;

- наявність системи відеоспостереження з архівацією даних на входах у будівлю та в приміщеннях відділу поліції;

- фіксація перебування затриманої особи в кімнаті для затриманих осіб: за допомогою системи відеоспостереження та шляхом реєстрації у Книзі обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих;

- фіксація фактів надання медичної допомоги особам, які перебувають у відділі поліції, зокрема, в кімнаті для затриманих осіб.

Крім того, особливої уваги потребує дотримання поліцейськими права кожної особи на свободу.⁴⁷ У відділах поліції порушення права на свободу може полягати у такому:

- незаконні затримання (затримання без підстав, визначених

---

⁴⁶ Там само.

⁴⁷ Там само.

законодавством);

- приховані затримання (фактичні затримання, жодним чином не задокументовані);

- примусове тримання особи у відділі поліції з перевищенням терміну, дозволеного законодавством;

- тримання особи в місцях, не передбачених законодавством (у коридорах, кабінетах працівників поліції чи інших приміщеннях будівлі відділу поліції, крім кімнати для затриманих).

Під час адміністративного затримання поліцейськими має бути дотримано право людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування,⁴⁸ гарантоване ст. 48 Конституції України.⁴⁹

Ознаками порушень цього права у відділі поліції можуть бути випадки:

- ненадання медичної допомоги, якщо особа її потребувала або вимагала, зокрема, лікарем, якого обрала затримана особа;

- ненадання медичної допомоги, якщо у ній є потреба;

- невиконання рекомендацій лікаря щодо госпіталізації чи додаткового медичного обстеження;

- відсутності медичних препаратів (укомплектованих аптечок невідкладної медичної допомоги) для надання домедичної допомоги особам у разі потреби, що включає і прострочений термін дії ліків в аптечках;

- відсутності у відділенні поліції персоналу, який пройшов відповідне навчання для надання домедичної допомоги потерпілим.

Іншою ознакою зловживань є незаконне застосування сили поліцією чи іншими затриманими, зокрема:

- протиправне застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї (без наявності законних підстав), зокрема, під час затримання, конвоювання або будь-якого перебування особи під контролем поліції;

- перевищення міри, необхідної для виконання покладених на поліцію обов'язків, у застосуванні сили та спеціальних засобів;

- використання стримувальних засобів без наявності законних підстав та обґрунтованої потреби або використання непередбачених законодавством стримувальних засобів (мотузок, тощо);

- завдання шкоди іншими затриманими особами (фізичних травм або психологічного тиску).

Як зазначалося вище, заборона жорстокого поводження із

---

⁴⁸ Там само.

⁴⁹ Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

затриманими та заборона катувань гарантується міжнародно-правовими документами та національним законодавством. Зважаючи на це, варто уникати порушень поліцейськими закону в таких формах:⁵⁰

– безпосередньо катування затриманої особи, а саме: застосування фізичної сили чи психологічного тиску або будь-яких інших засобів із метою здобути визнання у скоєнні правопорушення, отримати іншу інформацію щодо обставин вчинення правопорушення чи подолання волі особи;

– перебування особи в умовах недотримання мінімальних стандартів належного поводження, зокрема, недостатнього природного та штучного освітлення, опалення та кондиціонування повітря, відсутності доступу до проточної та питної води, санітарного вузла тощо;

– позбавлення особи безперервного лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, якщо вона перебуває на відповідній програмі, або ненадання медичної допомоги особі, яка перебуває у стані абстинентного синдрому.

Підсумовуючи, можна виділити такі напрями удосконалення застосування поліцейськими адміністративного затримання: розширення повноважень поліцейських щодо застосування до правопорушників адміністративного затримання, визначення на законодавчому рівні часу початку та закінчення адміністративного затримання та встановлення окремих конкретних тлумачень цих понять у галузевих нормативних законах; визначення позиції законодавця щодо співвідношення таких заходів, як доставлення та адміністративне затримання; облаштування кімнат для осіб, які доставляються та затримуються у відділках поліції. Імплементация вищезазначених директив сприятиме наближенню процедури адміністративного затримання до рівня міжнародних стандартів.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть правові засади компетенції поліцейського щодо адміністративного затримання особи.

2. Наведіть правові підстави застосування до затриманих осіб фізичної сили з боку поліцейських чи інших затриманих осіб.

3. Розкрийте питання дотримання поліцейськими права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування під час адміністративного затримання.

4. Розкрийте питання дотримання поліцейськими права кожної особи на свободу під час адміністративного затримання.

---

⁵⁰ Методичні рекомендації щодо проведення моніторингового візиту Національного превентивного механізму до відділу поліції. Київ, 2019. 111 с. URL : https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/HR_MethodB5_7_blocOBL.pdf.

5. Які гарантії захисту особи від неналежного поводження під час здійснення адміністративного затримання поліцейськими передбачені законодавством?

Теми рефератів

1. Реалізація заборони жорстокого поводження з затриманими особами та заборона катувань, що гарантується міжнародно-правовими документами, у нормах вітчизняного законодавства.

2. Аналіз порушень поліцейськими гарантій прав і свобод людини під час адміністративного затримання.

3. Напрями удосконалення процедури адміністративного затримання в сучасній українській державі.

4. Захист прав і свобод громадян під час адміністративного затримання та їх забезпечення в діяльності Національної поліції.

5. Право людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування під час адміністративного затримання: прогалини у законодавстві, практика реалізації.

Задачі:

1. 25 червня 2023 р. о 15 год. 30 хв. у м. Дніпро на вул. Робочій, 83 патрульні поліцейські затримали за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 178 КУпАП, громадянина Савченка О.А. Під час адміністративного затримання правопорушник чинив опір (словесні висловлювання, штовхання, супротив діям поліцейських). Під час адміністративного затримання поліцейські застосували до громадянина Савченка О.А. фізичну силу, спеціальні засоби (гумовий кийок та кайданки).

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи можна застосовувати фізичну силу та спеціальні засоби під час адміністративного затримання? Які підстави застосування фізичної сили та спеціальних засобів поліцейськими? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

2. 25 червня 2023 р. о 15 год. 30 хв. у м. Дніпро на вул. Робочій, 83 патрульні поліцейські затримали за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 178 КУпАП, громадянина Савченка О.А. Під час адміністративного затримання правопорушник чинив опір (словесні висловлювання, штовхання, супротив діям поліцейських). Під час адміністративного затримання поліцейські застосували до громадянина Савченка О.А. фізичну силу, словесні образи, спеціальні засоби (гумовий кийок та кайданки). Після застосування таких заходів громадянин Савченко О.А. отримав перелом правої руки, медична

допомога була надана йому наступного дня.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи можна застосовувати фізичну силу та спеціальні засоби під час адміністративного затримання? Які підстави застосування фізичної сили та спеціальних засобів поліцейськими? Яким є порядок надання медичної допомоги? Яким має бути алгоритм дій поліцейських у цьому випадку?

3. Під час адміністративного затримання поліцейськими громадянина Романенка Р.В. за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП, у нього трапився напад епілепсії. Поліцейські надали Романенку Р.В. домедичну допомогу, викликали бригаду «швидкої».

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій поліцейських у такій ситуації? Які особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення та протоколу про адміністративне затримання? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

4. 25 червня 2023 р. о 17 год. 35 хв. до відділення поліції було доставлено громадянина Петренка О.О. за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП. Черговий чергової служби відділення поліції здійснив реєстрацію перебування особи у відділі поліції в журналі обліку затриманих осіб.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій поліцейських у такій ситуації? Які особливості реєстрації перебування особи у відділі поліції в журналі обліку затриманих осіб? Заповніть приклад журналу обліку затриманих осіб. Які ще процесуальні документи мають скласти поліцейські?

5. 25 травня 2023 р. о 15 год. 15 хв. за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 51 КУпАП, патрульні поліцейські застосували адміністративне затримання до неповнолітнього Макаренка П.А. (16 років), доставили його до відділення поліції, опитали та склали протокол про адміністративне правопорушення.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій поліцейських у такій ситуації? Які особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення та протоколу про адміністративне затримання щодо неповнолітнього? Складіть протокол про адміністративне затримання згідно з фабулою задачі.

5. НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ ЗАТРИМАНИМ ОСОБАМ

Безоплатна первинна правнича допомога – вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи та обов'язки, порядок їх реалізації та виконання, відновлення прав у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», правнича допомога поділяється на первинну правничу допомогу та вторинну правничу допомогу. Усі особи, які перебувають під юрисдикцією України, мають право на безоплатну правничу допомогу.

Безоплатна первинна правнича допомога охоплює такі види правових послуг: надання правової інформації; надання консультацій і роз'яснень із правових питань; складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру); надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації.

До безоплатної вторинної правничої допомоги належать такі види правових послуг: захист, представництво інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, складання процесуальних документів.

Усі категорії осіб, визначені нормами Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» та інших законів України, мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу.

Захист прав людини шляхом забезпечення рівного доступу до правової інформації та правосуддя, посилення правових можливостей та дієздатності соціально незахищених верств населення, територіальних громад та представників громадськості є основними завданнями реалізації заходів із надання безоплатної правової допомоги.

Українці використовують правові інструменти для вирішення життєвих проблем і мають рівний доступ до правосуддя. Мережа незалежних постачальників безкоштовної правничої допомоги створена для задоволення правових потреб людей. Територіальні громади та держава визнають важливість і необхідність безоплатної правничої допомоги як засобу соціального забезпечення та забезпечують її стабільне фінансування з державного та місцевих бюджетів.

Основними завданнями регіональних центрів з надання безоплатної правничої допомоги є: забезпечення завчасного доступу до

правничої допомоги при затриманні чи адміністративному арешті, участь захисників у досудовому розслідуванні та судовому провадженні, захист засуджених у випадках, передбачених правом; контроль юридичної освіти, яку надають афілійовані місцеві центри, надання безоплатної первинної правничої допомоги та безоплатної вторинної правничої допомоги.⁵¹

Під час адміністративного затримання поліція не повинна забувати повідомляти центр з надання безоплатної вторинної правничої допомоги про кожен випадок адміністративного затримання (крім випадків, коли сторона захищає себе сама або залучає захисника). Ця процедура є гарантією захищеності прав кожної людини.

Після затримання суб'єкт затримання повинен негайно повідомити про застосування до нього такого заходу відповідний регіональний центр за єдиним телефонним номером системи безоплатної правничої допомоги (0-800-213103) (контакт-центр системи безоплатної правничої допомоги) або на інші номери телефону чи факсу, електронною поштою або через комплексну інформаційно-аналітичну систему; забезпечити надання безоплатної правничої допомоги відповідним регіональним центрам з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, крім випадків адміністративного затримання, коли особа представляє себе самостійно або запрошує захисника.

Щодо факту адміністративного затримання особи поліцейський повідомляє до центру безоплатної вторинної правничої допомоги **такі відомості:**

- прізвище, ім'я, по батькові та дата народження затриманої особи (якщо вони відомі);
- час та підстави для затримання особи;
- точна адреса місця для конфіденційного побачення адвоката із затриманою особою;
- найменування (прізвище та ініціали) суб'єкта подання інформації, його поштова адреса, номери телефону та адреса електронної пошти;
- прізвище, ім'я, по батькові та найменування посади особи, яка передала повідомлення, її номер телефону.

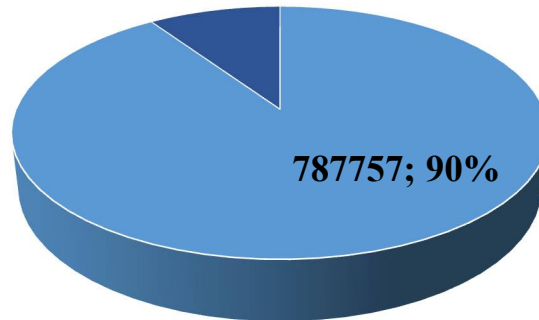
Стан надання безоплатної вторинної правничої допомоги в Україні у випадку застосування поліцейськими адміністративного затримання можна простежити шляхом аналізу статистичних даних Центрів надання безоплатної правничої допомоги в Україні.

---

⁵¹ Безоплатна правнича допомога. URL : <https://legalaid.gov.ua>.

**Доручення про надання безоплатної вторинної
правничої допомоги**

82818; 10%

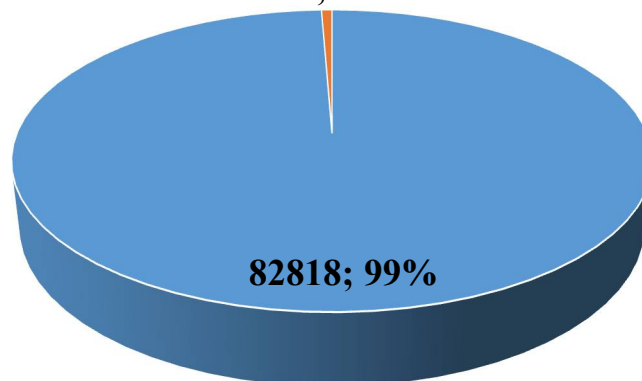

- інші типи доручень
- адміністративне затримання/адміністративний арешт

З 1 січня 2013 р. до 30 квітня 2023 р. загальна кількість виданих доручень про надання безоплатної вторинної правничої допомоги в Україні становила 870 575, із яких частка доручень про адміністративне затримання/ адміністративний арешт особи становила 82 818⁵² доручень, що складає 10% від загальної кількості.

**Кількість виданих доручень про призначення адвоката
у справах про адміністративне затримання/
адміністративний арешт в Україні (2013-2023 роки)**

527; 1%

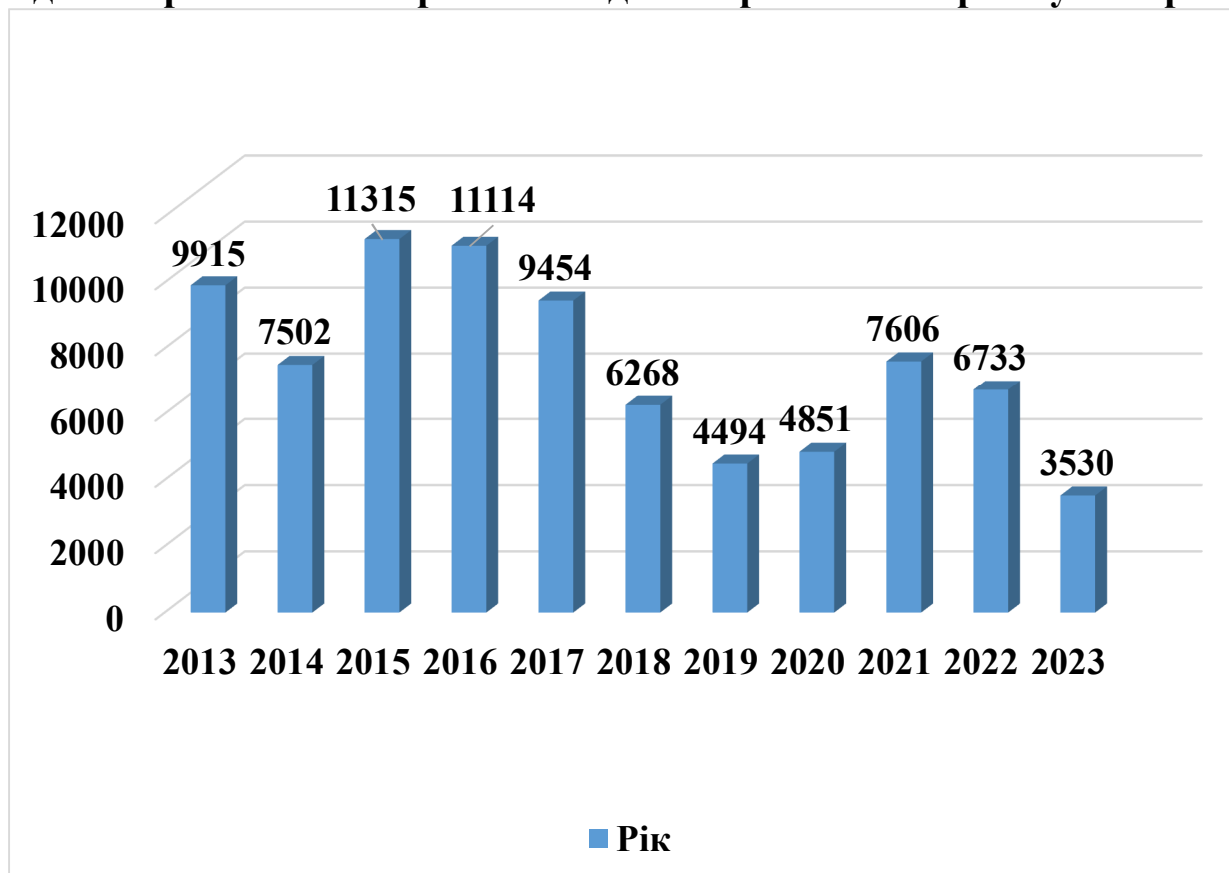

- Кількість виконаних доручень
- Кількість скасованих доручень про призначення адвоката

⁵² Там само.

Невеликий відсоток скасованих доручень у таких справах простежується і в розрізі років: 2013 р. – 9957 виконаних доручень та 42 скасованих доручень про призначення адвоката; 2014 р. – 7509 виконаних доручень та 7 скасованих доручень про призначення адвоката; 2015 р. – 11 477 виконаних доручень та 126 скасованих доручень про призначення адвоката; 2016 р. – 11 298 виконаних доручень та 184 скасовані доручення про призначення адвоката; 2017 р. – 9481 виконане доручення та 27 скасованих доручень про призначення адвоката; 2018 р. – 6278 виконаних доручень та 10 скасованих доручень про призначення адвоката; 2019 р. – 4512 виконаних доручень та 18 скасованих доручень про призначення адвоката; 2020 р. – 4890 виконаних доручень та 39 скасованих доручень про призначення адвоката; 2021 р. – 7652 виконані доручення та 46 скасованих доручень про призначення адвоката; 2022 р. – 6755 виконаних доручень та 22 скасовані доручення про призначення адвоката; 2023 р. – 3532 виконані доручення та 2 скасовані доручення про призначення адвоката.

**Динаміка розподілу виконаних доручень про надання
безоплатної вторинної правничої допомоги у випадку
адміністративного затримання/адміністративного арешту в Україні**

Динаміка розподілу виконаних доручень свідчить про невеликий відсоток надання правничої допомоги під час адміністративного затримання. Найбільша кількість виконання таких доручень була у 2015 та 2016 роках. Така статистична інформація може свідчити про збільшення популярності такої допомоги серед населення, розвиток інформаційної кампанії щодо можливостей центрів безоплатної правничої допомоги. Найменша кількість виконання таких доручень була реалізована у 2019 та 2020 роках. Статистика 2020 р. може бути пов'язана із введенням обмежень у зв'язку з карантинном, однак дані 2019 р. свідчать про інфантильність центрів надання безоплатної правничої допомоги. Статистичні дані останніх років також підтверджують зазначену тезу.

Географія розподілу виконаних доручень про надання безоплатної вторинної правничої допомоги у випадку адміністративного затримання/адміністративного арешту протягом останніх років підтверджує ситуацію в Україні, пов'язану зі збройним конфліктом з російською федерацією, адже окуповані області (Донецька, Луганська, Херсонська) у 2022 та 2023 роках перебувають в аутсайдерах щодо виконання доручень із надання безоплатної правничої допомоги затриманим особам.

Лідерами традиційно залишаються центри з надання безоплатної правничої допомоги в Дніпропетровській, Вінницькій областях, що є великими за чисельністю населення, котре проживає на цих територіях. Крім того, ці області не були окуповані, а тому засади правопорядку в них збережено на рівні довоєнного періоду.

Також необхідно виділити Львівську, Закарпатську та Полтавську області, які не є найбільшими в Україні, проте традиційно залишаються у першості серед регіонів України з виконання доручень про надання безоплатної вторинної правничої допомоги у випадку адміністративного затримання/адміністративного арешту.

**Географія розподілу виконаних доручень про надання
безоплатної вторинної правничої допомоги у випадку
адміністративного затримання/адміністративного арешту
в Україні в розрізі регіонів за 2021 р.**

Регіон України	Кількість виконаних доручень
Житомирська область	29
Хмельницька область	29
Київська область	46
Івано-Франківська область	50
Херсонська область	82
Чернігівська область	90
Кіровоградська область	128
Черкаська область	166
Одеська область	168
Вінницька область	183
м. Київ	191
Сумська область	192
Тернопільська область	295
Рівненська область	335
Харківська область	337
Волинська область	358
Чернівецька область	386
Запорізька область	414
Донецька область	463
Миколаївська область	475
Полтавська область	565
Дніпропетровська область	582
Луганська область	613
Львівська область	708
Закарпатська область	721

**Географія розподілу виконаних доручень про надання
безоплатної вторинної правничої допомоги у випадку
адміністративного затримання/адміністративного арешту
в Україні в розрізі регіонів за 2022 р.**

Регіон України	Кількість виконаних доручень
Херсонська область	21
Івано-Франківська область	31
Донецька область	36
Луганська область	63
Київська область	88
Черкаська область	98
м. Київ	102
Житомирська область	112
Одеська область	115
Хмельницька область	124
Кіровоградська область	144
Чернігівська область	151
Тернопільська область	171
Запорізька область	176
Чернівецька область	190
Волинська область	200
Миколаївська область	202
Рівненська область	227
Сумська область	296
Львівська область	322
Дніпропетровська область	383
Полтавська область	420
Закарпатська область	448
Вінницька область	576
Харківська область	2037

Географія розподілу виконаних доручень про надання безоплатної вторинної правничої допомоги у випадку адміністративного затримання/адміністративного арешту в Україні в розрізі регіонів за 2023 р. (з 1 січня до 30 квітня 2023 р.)

Регіон України	Кількість виконаних доручень
Луганська область	0
Донецька область	1
Херсонська область	3
Івано-Франківська область	14
Житомирська область	43
Одеська область	50
Черкаська область	50
Кіровоградська область	55
Миколаївська область	63
м. Київ	66
Тернопільська область	67
Чернівецька область	75
Рівненська область	76
Волинська область	79
Хмельницька область	83
Чернігівська область	85
Київська область	88
Запорізька область	96
Львівська область	99
Полтавська область	134
Закарпатська область	183
Вінницька область	204
Сумська область	217
Дніпропетровська область	257
Харківська область	1442

Статистика свідчить, що центри, котрі надають безоплатну правничу допомогу адміністративно затриманим, є неефективними. Загальновідомо, що кількість адміністративних правопорушень зазвичай перевищує кількість злочинів, тому статистика надання правничої допомоги затриманим у справах про адміністративні правопорушення має переважати.

Багато в чому така ситуація склалася через небажання поліції сумлінно дотримуватися норм щодо забезпечення права клієнта на безоплатну правничу допомогу, оскільки законодавство надає клієнту можливість захищатися самостійно, до чого поліція і заохочує затриманих.

Для повної реалізації можливості надання безоплатної правничої допомоги особам, затриманим за адміністративні правопорушення, необхідно запровадити ефективні механізми повної реалізації особами своїх прав.

З метою покращення надання державою таких послуг затриманим пропонується застосовувати інформаційно-політичний підхід до доступності такої допомоги: публікувати матеріали відповідного змісту в засобах масової інформації, на стендах відділку поліції. Зважаючи на розвиток цифровізації українського суспільства, найбільш доцільним є запровадження можливості отримати безоплатну правничу допомогу через смартфон (за допомогою додатка «Дія», чат-бота тощо).

Нижче наведений макет пам'ятки про права затриманого за вчинення адміністративного правопорушення.⁵³

---

⁵³ Пам'ятка про права затриманого за вчинення адміністративного правопорушення.
URL : https://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/Zatrimanomu_administrativni-3.pdf.

Ваші права:

- мати адвоката за рахунок держави;
- знати посаду, прізвище, ім'я та по батькові поліцейського, який склав протокол;
- бути повідомленим зрозумілою мовою про підстави затримання;
- негайно повідомити через поліцейського про затримання близьких родичів або інших знайомих Вам осіб;
- оскаржити дії поліції щодо адміністративного затримання до суду, або до органу чи особи, якому підвітна посадова особа/орган, який застосував адміністративне затримання.
- Повідомте адвоката регіонального центру безоплатної вторинної правової допомоги про Ваше затримання: номер гарячої лінії – 0 800 213 103 (цілодобово).

Як себе поводити, якщо Вас затримали поліцейські:

- Стримайте свої емоції, заспокойтесь.
- Ви зобов'язані поводитися гідно, бути ввічливим з поліцейським.
- Уважно прочитайте текст протоколу.

Важливо! Оцініть свій стан здоров'я. Пам'ятайте: якщо Вам зле або у Вас є хронічні захворювання, Ви маєте право отримати допомогу лікаря, у тому числі за Вашим вибором. У разі потреби, повідомте поліцейському контакти Вашого лікаря. Якщо маєте додаткові запитання – дзвоніть на гарячу лінію Національної поліції України за номером 0 800 500 202 (цілодобово).

Пам'ятка!

про права затриманого за вчинення адміністративного правопорушення

(вручення пам'ятки не визначає Ваш процесуальний статус як затриманого)

Кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорсткому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню (ст. 28 Конституції України).

Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом (ст. 29 Конституції України).

Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав (ст. 59 Конституції України).

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину.

Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь (ст. 62 Конституції України).

Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист (ст. 63 Конституції України).

Додаток 4

до Порядку Інформування осіб про права свідка, потерпілого, заявника та затриманого шляхом вручення поліцейськими пам'яток (підпункт 1, пункту 2, розділу II)

Пам'ятайте!

Метою адміністративного затримання є:

- припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпані інші заходи впливу;
- встановлення особи (якщо у неї відсутній документ, який посвідчує особу);
- складання протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення (якщо складання протоколу є обов'язковим);
- забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Що треба знати, якщо Вас затримали поліцейські!

В ході адміністративного затримання, поліція уповноважена здійснити щодо Вас:

- особистий огляд (повинен проводитись особою однієї статі із затриманим);
- огляд речей і вилучення речей та документів у тому числі посвідчення водія, нагородної, вогнепальної мисливської, пневматичної зброї калібру 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду та холодної зброї, бойових припасів і спеціальних засобів самооборони;
- тимчасове затримання транспортного засобу;
- відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними судами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу швидкість реакції.

Ці дії здійснюються у порядку, передбаченому Кодексом України про адміністративні правопорушення або іншими законами.

Відомості про ці дії обов'язково вносяться до протоколу про адміністративне правопорушення, а у випадку затримання особи – до протоколу затримання.

Оформлення адміністративного затримання:

- Поліцейський обов'язково складає протокол про адміністративне затримання, який Ви маєте підписати.
- Про відмову від підпису робиться запис у протокол.

Строк адміністративного затримання:

- Відповідно до частини першої статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення, адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години.

Питання для самоконтролю

1. Що таке безоплатна правнича допомога та які її види?
2. Назвіть нормативно-правові засади надання безоплатної правничої допомоги.

3. Які правові послуги надаються спеціалістами в межах безоплатної вторинної правничої допомоги?

4. Які ключові завдання регіональних центрів надання безоплатної правничої допомоги?

5. Які відомості повідомляють поліцейські до центру безоплатної вторинної правничої допомоги про факт адміністративного затримання особи?

Теми рефератів

1. Поняття безоплатної правничої допомоги в Україні та за кордоном.

2. Умови надання безоплатної правничої допомоги в контексті прецедентної практики Європейського суду з прав людини.

3. Конституційне право на правничу допомогу в Україні: актуальні питання законодавчого регулювання.

4. Особливості реалізації права затриманих осіб на захист та отримання правничої допомоги за рахунок держави.

5. Проблеми і перспективи розвитку системи безоплатної правничої допомоги в Україні.

Задачі:

1. 23 червня 2023 р. о 15 год. 15 хв. до відділення поліції було доставлено громадянина Сокурєнка В.М. для складання протоколу про адміністративне правопорушення. Водночас поліцейськими не було повідомлено Центр безоплатної правничої допомоги про застосування адміністративного затримання до правопорушника (відсутня відмітка у відповідному журналі).

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій поліцейських у такій ситуації? Які права має особа, яку затримали в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення?

2. 23 червня 2023 р. о 15 год. 15 хв. до відділення поліції було доставлено громадянина Сокурєнка В.М. для складання протоколу про адміністративне правопорушення. Водночас після прибуття адвоката було з'ясовано, що поліцейськими не було роз'яснено права правопорушнику, а також правопорушник не знав прізвище, ім'я, по батькові, посаду та звання особи, яка здійснила адміністративне затримання.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій поліцейських у такій

ситуації? Які права має особа, яку затримали в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення?

3. 25 червня 2023 р. о 16 год. 15 хв. до центру надання безоплатної правничої допомоги надійшло повідомлення від чергового Чечелівського відділення поліції про затримання в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП громадянина Стрельцова А.М.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій працівників центру надання безоплатної правничої допомоги у цій ситуації? Які права має особа, яку затримали в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення?

4. 25 червня 2023 р. о 16 год. 15 хв. до центру надання безоплатної правничої допомоги надійшло повідомлення від чергового Чечелівського відділення поліції про затримання в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП громадянина Стрельцова А.М. Під час повідомлення було зазначено прізвище, ім'я, по батькові, дату народження затриманої особи; адресу місця для конфіденційного побачення адвоката із затриманою особою; найменування (прізвище та ініціали) суб'єкта надання інформації, його поштову адресу, номери телефонів та адресу електронної пошти; прізвище, ім'я, по батькові та найменування посади особи, яка передала повідомлення, її номер телефону.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій працівників центру надання безоплатної правничої допомоги у цій ситуації? Які відомості має повідомити черговий про факт адміністративного затримання особи?

5. 25 червня 2023 р. о 16 год. 15 хв. до центру надання безоплатної правничої допомоги надійшло повідомлення від чергового Чечелівського відділення поліції про затримання в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП громадянина Стрельцова А.М. У протоколі про адміністративне затримання зазначено час затримання особи – 15 год 30 хв.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій працівників центру надання безоплатної правничої допомоги у цій ситуації? В який строк має бути повідомлений центр надання безоплатної правничої допомоги про факт адміністративного затримання особи?

6. МІСЦЯ ДЛЯ ДОСТАВЛЕНИХ ТА ЗАТРИМАНИХ У ПІДРОЗДІЛАХ ПОЛІЦІЇ

Адміністративне затримання можна поділити на три стадії: фактичне обмеження свободи затриманого; доставлення затриманого до відділку поліції; утримання особи в місці, куди її доставили. Наведені етапи є основними, що визначають загальний порядок застосування адміністративного затримання.

Відповідно до законодавства особа, затримана під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, має бути в кімнаті для затриманих (далі – КЗ). Загальні вимоги до таких приміщень зазначені в інструкціях з організації чергової служби ГУ (підрозділу) Національної поліції України,⁵⁴ оскільки відповідальність за забезпечення порядку та вимог законодавства покладається на чергову службу. Зокрема:

- забезпечення належних матеріально-побутових умов тримання осіб у КЗ, проведення капітальних та поточних ремонтів таких приміщень покладається на підрозділ логістики та матеріально-технічного забезпечення ГУНП;

- за приведення КЗ у територіальних відділеннях поліції у відповідність до визначених законодавством норм та забезпечення в них належних умов тримання і санітарного стану відповідають керівники цих підрозділів поліції.

До кімнат для затриманих осіб висуваються такі вимоги:

1) у територіальних відділеннях поліції обладнується КЗ; за потреби кількість КЗ може бути збільшена в установленому порядку;

2) КЗ повинні розміщуватися на першому поверсі адміністративного будинку поруч із залом оперативного управління чергової частини для того, щоб її працівники могли контролювати поведінку затриманих;

3) затримані особи повинні утримуватися в КЗ із розрахунку не менше ніж 4 квадратні метри корисної площі на одну особу (без урахування площі, призначеної для умивальника та чаші клозетної);

4) КЗ повинні бути забезпечені природним та штучним освітленням відповідно до Державних будівельних норм України «Природне і штучне освітлення» (ДБН В.2.5.-28:2018), вентиляцією, в опалювальний період – обігрівом, із температурою повітря не нижчою за +18°C, із дотриманням рівня вологості повітря в межах норми;

---

⁵⁴ Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>.

5) КЗ обладнуються засобами відеонагляду, санітарно-гігієнічними приладами (чашами клозетними, умивальниками – із забезпеченням права на приватність) та меблями для забезпечення мінімальних потреб для осіб, які в них утримуються.

У разі тимчасової відсутності/нефункціонування кімнат для затриманих у територіальних відділеннях поліції затримані особи поміщуються до ізолятора тимчасового тримання.⁵⁵

Законодавством передбачені і певні правила перебування осіб у кімнатах для затриманих.

Перед помещенням до КЗ затриманої особи черговий зобов'язаний:

1) з'ясувати стан її здоров'я (за потреби діяти відповідно до положень підпункту 7 пункту 12 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України);

2) зареєструвати затриману особу в журналі обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих або у відповідній інформаційній підсистемі системи «ШНП»;

3) поінформувати затриману особу про наявність у КЗ системи відеоспостереження (забезпечити розміщення попереджувального знака при вході до зони з відеоспостереженням);

4) поінформувати затриманого про його права та обов'язки.

Забороняється поміщати до КЗ осіб, якщо стосовно них не складено протокол про адміністративне затримання або протокол про затримання особи, підозрюваної в учиненні кримінального правопорушення.

Чергові чергової частини повинні в межах компетенції забезпечити право затриманої особи звертатися зі скаргами, заявами і листами до посадових осіб поліції, прокуратури, суду, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, а також до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, або їх представників.

Для написання скарги затриманій особі на її прохання видається папір та кулькова ручка, а в разі звернення до прокурора, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини чи Європейського суду з прав людини – конверт, який запечатується. Написання скарги затриманою особою забезпечується в кімнаті для проведення слідчих (розшукових) і інших процесуальних дій під

---

⁵⁵ Там само.

наглядом поліцейського.

Черговим чергової частини при розміщенні осіб у КЗ необхідно дотримуватися встановлених законодавством вимог щодо окремого тримання:

- чоловіків від жінок;
- неповнолітніх від дорослих;
- осіб, які вперше притягуються до кримінальної відповідальності, від осіб, які раніше притягувалися до кримінальної відповідальності;
- осіб, обвинувачених або підозрюваних у вчиненні тяжких або особливо тяжких злочинів, від інших осіб;
- осіб, які раніше працювали в правоохоронних органах, або колишніх суддів від інших осіб;
- іноземців і осіб без громадянства від інших осіб;
- обвинувачуваних або підозрюваних в одному й тому самому кримінальному правопорушенні;
- хворих на інфекційні захворювання від здорових осіб.

Під час перебування правопорушників у КЗ оперативний черговий зобов'язаний:

- 1) організувати постійний нагляд за поведінкою затриманих;
- 2) контролювати додержання встановлених строків тримання;
- 3) не допускати спілкування сторонніх осіб із затриманими, передавання їм заборонених речей та предметів;
- 4) у разі тимчасового нефункціонування санвузла забезпечити затриманим можливість справляння природних потреб (за потреби);
- 5) у разі скарги затриманої особи на погіршення стану здоров'я та виявлення зовнішніх ознак такого погіршення або ознак отримання затриманим тілесних ушкоджень надати невідкладну домедичну допомогу та викликати екстрену (швидко) медичну допомогу;
- 6) у разі спроби затриманого вчинити самогубство, завдати шкоди своєму здоров'ю або іншим особам, які перебувають у КЗ, перевести його до іншої кімнати та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання затриманому необхідної медичної допомоги відповідно до його стану.

У виняткових випадках, передбачених Законом України «Про Національну поліцію», чергові чергової зміни або інші члени добового наряду чергової служби мають право застосувати до затриманих заходи фізичного впливу (силу), спеціальні засоби, вогнепальну зброю;

7) у разі несправності освітлення чи опалення, займання або затоплення приміщень КЗ негайно викликати працівників аварійних служб та, дотримуючись правил техніки безпеки, ужити заходів для усунення несправностей, ліквідації наслідків аварії. Якщо обставини

загрожують життю або здоров'ю затриманих, негайно перевести їх до інших приміщень чи організувати евакуацію, охорону та постійне спостереження за ними.

Проте сьогоденні реалії доводять, що умови утримання затриманих у відділках поліції не завжди є належними, а саме мають місце такі недоліки:⁵⁶

- недотримання вимог щодо вільної житлової площі для затриманих осіб (має бути не менше ніж 4 кв. м на кожен особу без урахування площі санітарного вузла та місць загального користування);
- неналежний рівень штучного чи природного освітлення;
- високий рівень вологості, що призводить до появи плісняви на поверхнях стін чи стелі камер або інших приміщень відділення поліції;
- неналежний температурний режим (нижче від +18°C);
- відсутність постійного доступу до питної та проточної води;
- відсутність вільного доступу до туалету;
- невивід на прогулянки на свіжому повітрі;
- неналежна організація харчування.

Іншою особливістю і водночас проблемним моментом у здійсненні заходів адміністративного затримання є надзвичайна нестача місць тримання у спеціалізованих установах у порядку адміністративного провадження після направлення затриманих до відділку поліції. Ізолятори тимчасового тримання не призначені для тимчасового тримання адміністративно затриманих осіб.⁵⁷ Незважаючи на те, що галузеві нормативно-правові акти передбачають таку можливість, її впровадження вважається недоцільним через короткий термін адміністративного затримання. Сьогодні затриманих тримають у коридорах відділків поліції або у приміщеннях відділень, що не завжди є безпечним і зручним для інших працівників, самих затриманих чи відвідувачів відділку.

Тому створення умов для тримання затриманих у справах про адміністративні правопорушення розглядається як один із напрямів удосконалення процедур адміністративного затримання. Таким місцем має бути приміщення, спеціально облаштоване відділком поліції для доставлених та затриманих, і стаття 261 КУпАП має містити спеціальні положення щодо цього. Вимоги до облаштування таких приміщень

---

⁵⁶ Методичні рекомендації щодо проведення моніторингового візиту Національного превентивного механізму до відділу поліції. Київ, 2019. 111 с. URL : https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/HR_MethodB5_7_blocOBL.pdf.

⁵⁷ Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України : наказ МВС України від 02.12.2008 № 638. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09#Text>.

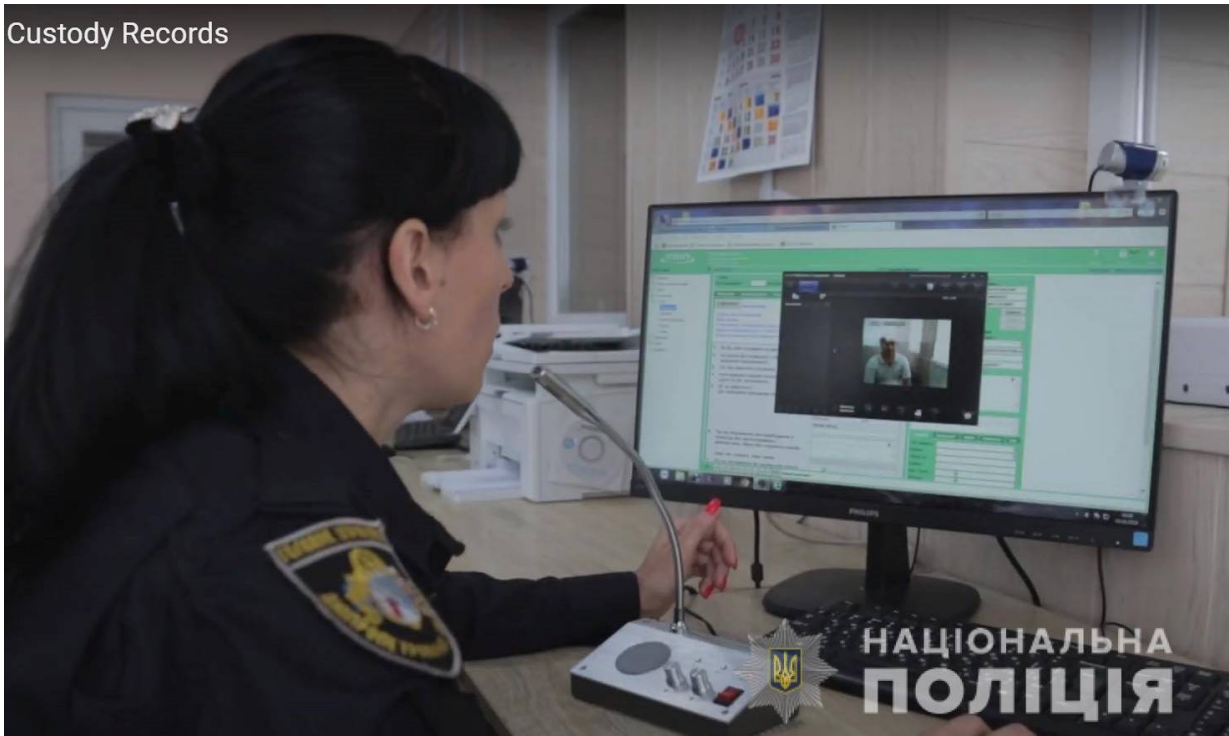
згідно з міжнародними стандартами мають бути визначені на відомчому рівні в окремому наказі МВС України. Проте з метою дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції такі приміщення мають бути виділені.

Слід враховувати, що територіальну належність приміщення, до якого доставляється правопорушник, визначає поліцейський, який проводить адміністративне затримання.

З 2016 р. в Україні активно впроваджується Custody Records. Після випробування її в окремих ізоляторах тимчасового тримання, з огляду на досвід британської поліції, система стала обов'язковою в усіх ізоляторах тимчасового тримання і поліцейських дільницях і продовжила розвиватися, незважаючи на проблеми воєнного часу.

З 2020 р. розпочалося поетапне впровадження системи Custody Records на рівні територіальних органів поліції, відбувається навчання відповідних фахівців з питань прав затриманих осіб, технічне оснащення, а також розширення можливостей електронної системи фіксації всіх дій, пов'язаних із триманням затриманих осіб. Цей процес продовжено і сьогодні: наразі у 23 відділеннях поліції фіксуються заходи тримання під вартою; на жаль, 3 з них фізично знищено у зв'язку з необхідністю боротьби із загально-кримінальними злочинами у воєнний час та тимчасово виведено з ладу.

У 2021 р. співробітники Управління дотримання прав людини Національної поліції України розробили нормативно-правові акти для подальшого регулювання системи Custody Records: Інструкцію про забезпечення режиму тримання та охорони осіб, які тримаються в ізоляторах тимчасового тримання територіальних органів Національної поліції; Порядок використання систем відеоспостереження в ізоляторах тимчасового тримання територіальних органів Національної поліції; Правила внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання територіальних органів Національної поліції.

24 травня 2022 р. МВС видало Інструкцію з формування та ведення інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» – щодо створення та ведення підсистеми зберігання облікової інформації – та розпочало нагляд за окремими частинами системи.⁵⁸

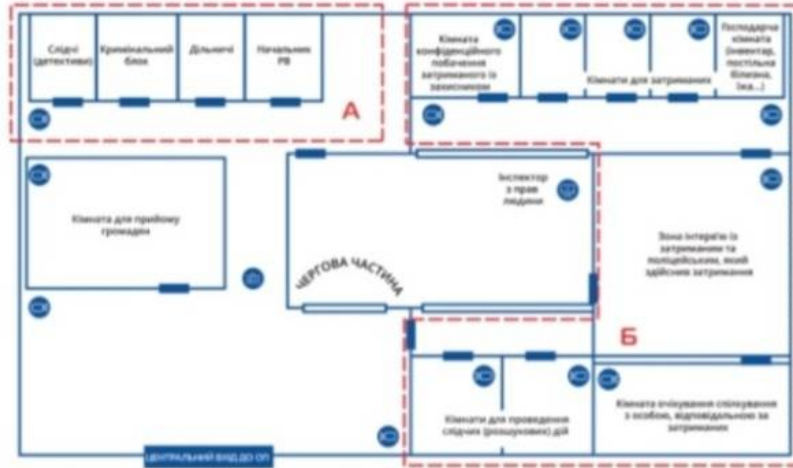
Також співробітники Управління дотримання прав людини Національної поліції України спільно з територіальними підрозділами Національної поліції розробили алгоритми роботи поліцейських із автоматизованою електронною системою обліку затриманих осіб Custody Records та дій поліцейських при затриманні осіб в адміністративному та кримінальному процесуальному порядкух.

Custody Records вже підтвердила свою ефективність на практиці, адже в облаштованих згідно з міжнародними стандартами приміщеннях територіальних підрозділів поліції для затриманих осіб фіксується зменшення кількості скарг від громадян на дії поліцейських, у тому числі й безпідставних.

---

⁵⁸ Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ МВС України від 24.05.2022 № 311. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0629-22#Text>.

СХЕМА ОРІЄНТОВНОГО РОЗМІЩЕННЯ ПРИМІЩЕНЬ ВІДДІЛУ ПОЛІЦІЇ ДЛЯ НАЛЕЖНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ СИСТЕМИ CUSTODY RECORDS

При цьому
ЗОНА А,
де містяться робочі
місця працівників
відділку, повністю
відокремлена
ВІД ЗОНИ Б,
в якій можуть
перебувати затримані
особи, особи, запрошені
для проведення слідчих
дій, та адвокати

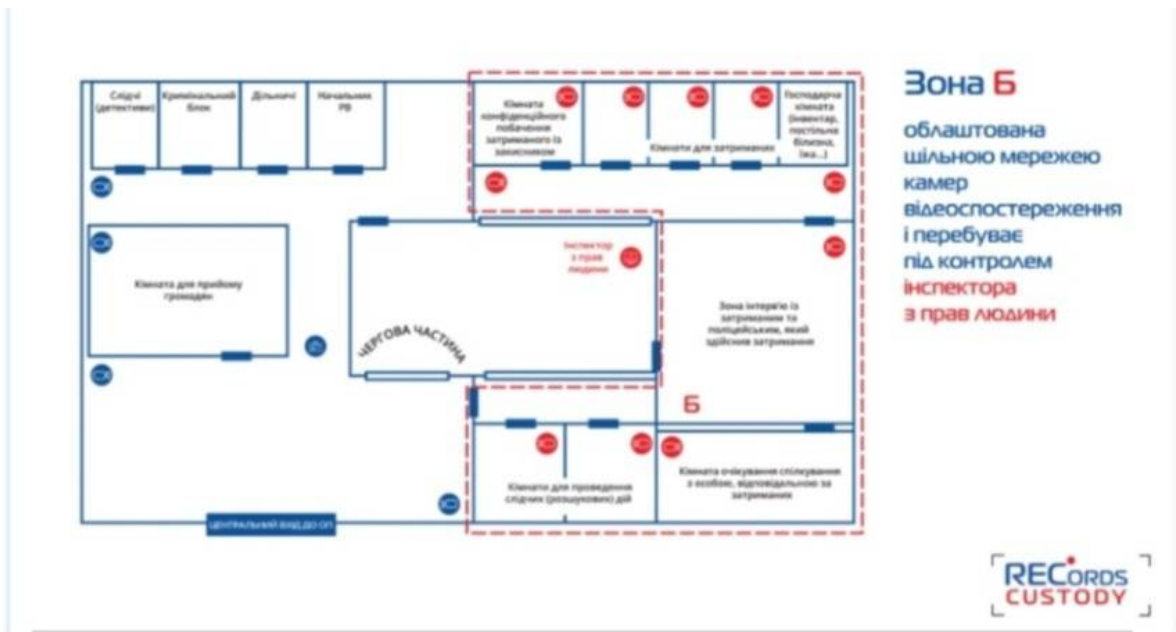
RECORDS
CUSTODY

ЗОНА «А» – зона службових приміщень відділу поліції (службові кабінети працівників поліції та інші службові приміщення відділу поліції). Доступ до зони дозволено виключно працівникам поліції та контролюючим органам.

ЗОНА «Б» – зона роботи з затриманими особами. Зона включає такі приміщення:

- кімнату для конфіденційного побачення затриманого із захисником;
- кімнати для затриманих;
- приміщення для господарчих потреб;
- місця проведення інтерв'ю з затриманими;
- бокс (місце) для тимчасового перебування затриманих під час очікування інтерв'ю;
- кімнати для проведення слідчих (розшукових) дій.

Приміщення зони «Б» мають бути розташовані в окремому функціональному блоці адміністративної будівлі органу поліції і передбачати можливість доступу до них виключно з дозволу працівника чергової служби. Вхід до цього блока має здійснюватися з вестибюлю.

ЗОНА «В» – зона роботи добового наряду поліції. Зона включає чергову частину та робоче місце службової особи, відповідальної за перебування затриманих. Доступ до неї має виключно персонал чергової служби добового наряду.

ЗОНА «Г» – зона безперешкодного доступу будь-кого, без необхідності отримання дозволу. Зона включає вестибюль та кімнату для прийому громадян.

З метою забезпечення належного функціонування Custody Records у відділі поліції, а саме забезпечення процесуальних гарантій затриманих осіб та унеможливлення безпідставних звинувачень на адресу поліцейських щодо неналежного поведіння з затриманими, має бути встановлений порядок перебування осіб у відділі поліції.

Система Custody Records запроваджується та набуває розвитку на рівні територіальних органів поліції. Пріоритетними напрямками її подальшого розвитку є: визначення адміністративно-правового статусу кастоді-офіцера; облаштування зонувannya відділень поліції з метою створення умов для затриманих осіб; нормативно-правове та технічне визначення системи відеоспостереження у відділенні поліції та принципів роботи з отриманими даними.⁵⁹

⁵⁹ Custody Records: система фіксації всіх дій щодо затриманої особи – стан нормативного регулювання. *Реанімаційний пакет реформ*. URL : <https://tpr.org.ua/news/custody-records-systema-fiksatsii-vsikh-diy-shchodo-zatrymanoio-osoby-stand-normatyvnoho-rehuliuвання/>.

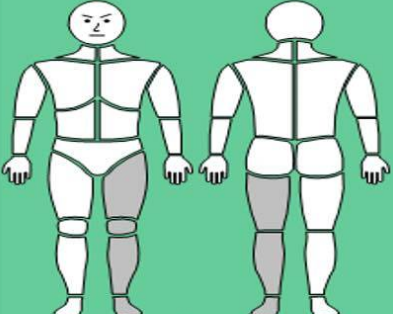
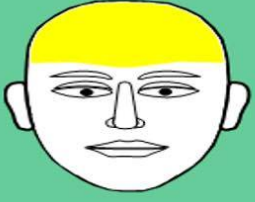

Дотримання прав людини виступає одним із найважливіших завдань діяльності Національної поліції України. Зокрема, відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.⁶⁰ Стаття 7 цього закону визначає дотримання прав людини одним із першорядних принципів діяльності поліції. Система Custody Records якраз і спрямована на реалізацію практичних заходів щодо запровадження принципу дотримання прав і свобод людини в поліцейську діяльність. Це автоматизована система дій із затриманими особами, що передбачає унеможливлення та недопущення катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує людську гідність, поводження із затриманими особами. Основною її метою з самого початку було сприяння запобіганню неналежній поведінці поліцейських стосовно затриманих або відвідувачів, які перебувають у місцях несвободи, і водночас захист правоохоронців від можливих провокацій або наклепів стосовно виконання їхніх професійних обов'язків.⁶¹

Відповідно до вищезазначеної Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», затвердженої наказом МВС України № 311 від 24 травня 2022 р.

---

⁶⁰ Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

⁶¹ Стояцька Г. М. Запровадження та функціонування «Custody Records» в Україні: філософський аналіз правового потенціалу. *Перспективи*. 2022. № 1. С. 102–108.

Регістрація	Фото/Прикмети	Переміщення	Медична картка	Події	Передачі/Листи																																	
Нет ФОТО		Нет ФОТО		Нет ФОТО																																		
Напівпрофіль		Фас		Профіль																																		
Дата 15.08.2017		Дата 15.08.2017		Дата 15.08.2017																																		
																																						
			Словесний портрет особи:																																			
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Область</th> <th>Тип</th> <th>Опис</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ЛОБ</td> <td>01</td> <td>ВІДСУТНІСТЬ</td> </tr> <tr> <td>ЛОБ</td> <td>02</td> <td>ДЕФЕКТ</td> </tr> <tr> <td>ЛОБ</td> <td>03</td> <td>ПРОТЕЗ</td> </tr> <tr> <td>ЛОБ</td> <td>04</td> <td>БОРОДАВКА</td> </tr> <tr> <td>ЛОБ</td> <td>05</td> <td>РОДИМКА</td> </tr> <tr> <td></td> <td>06</td> <td>ПУХЛИНА, ШИШКА</td> </tr> <tr> <td></td> <td>07</td> <td>ПІГМЕНТНА ПЛЯМА</td> </tr> <tr> <td></td> <td>08</td> <td>СЛІДИ ВІСПИ</td> </tr> <tr> <td></td> <td>09</td> <td>ЖИРОВИК</td> </tr> <tr> <td></td> <td>10</td> <td>ШРАМ, РУБЕЦЬ</td> </tr> </tbody> </table>			Область	Тип	Опис	ЛОБ	01	ВІДСУТНІСТЬ	ЛОБ	02	ДЕФЕКТ	ЛОБ	03	ПРОТЕЗ	ЛОБ	04	БОРОДАВКА	ЛОБ	05	РОДИМКА		06	ПУХЛИНА, ШИШКА		07	ПІГМЕНТНА ПЛЯМА		08	СЛІДИ ВІСПИ		09	ЖИРОВИК		10	ШРАМ, РУБЕЦЬ			
Область	Тип	Опис																																				
ЛОБ	01	ВІДСУТНІСТЬ																																				
ЛОБ	02	ДЕФЕКТ																																				
ЛОБ	03	ПРОТЕЗ																																				
ЛОБ	04	БОРОДАВКА																																				
ЛОБ	05	РОДИМКА																																				
	06	ПУХЛИНА, ШИШКА																																				
	07	ПІГМЕНТНА ПЛЯМА																																				
	08	СЛІДИ ВІСПИ																																				
	09	ЖИРОВИК																																				
	10	ШРАМ, РУБЕЦЬ																																				
Прикмети: 3/8 1/0 << < > >>																																						

Основними завданнями та призначенням інформаційної підсистеми «Custody Records» є:

1) запобігання незаконному затриманню осіб, удосконалення системи їх захисту від катувань і належного поводження, а також підвищення стандартів захисту прав поліцейських від можливих неправдивих звинувачень у неправомірних діях;

2) об'єднання інформації про затриманих осіб з моменту їх фактичного затримання, перебування в територіальних (у тому числі міжрегіональних) органах Національної поліції України, їхніх територіальних (відокремлених) підрозділах та звільнення або поміщення до спеціальних установ інших органів державної влади в єдиному інформаційному просторі з використанням сучасних інформаційних технологій, комп'ютерного та комунікаційного обладнання;

3) здійснення опитування затриманої особи та поліцейського, який здійснив затримання, щодо обставин та підстав затримання, а також фіксації всіх дій із затриманою особою під час її перебування в органі (підрозділі) поліції;

4) забезпечення оперативного реагування та прийняття управлінських рішень посадовими особами органів (підрозділів) поліції в разі неналежного поводження із затриманими;

5) запровадження автоматизованого формування витягу з електронної картки затримання.⁶²

Крім цього, наказом Голови Національної поліції України № 441 від 26.05.2021 «Про затвердження Змін до структури територіальних органів поліції» запроваджено посади інспекторів з дотримання прав людини у підрозділах Національної поліції на місцях – спеціальних custody officers, що відповідають за функціонування системи «Custody Records».⁶³

Але водночас існують і проблеми, пов'язані з нормативно-правовим визначенням типових критеріїв облаштування спеціальних місць, що повинні бути визначені в межах функціонування «протоколу затримання» для роботи поліції. Система сьогодні характеризується недостатньою комплексністю методів, оскільки вони частково регулюються окремими нормативно-правовими актами.

Окремі технічні вимоги до функціонування кімнат для затриманих визначені наказом МВС України № 440 від 23.05.2017 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України», відповідно до якого кімнати для затриманих повинні розміщуватися на першому поверсі адміністративного будинку поруч із залом оперативного управління чергової частини для того, щоб її працівники могли контролювати поведінку затриманих; затримані особи повинні утримуватися в кімнатах для затриманих із розрахунку не менше ніж 4 квадратні метри корисної площі на одну особу (без урахування площі, призначеної для умивальника та чаші клозетної); кімнати для затриманих повинні бути забезпечені природним та штучним освітленням, вентиляцією, в опалювальний період – обігрівом, із температурою повітря не нижчою за +18°C, із дотриманням рівня вологості повітря в межах норми; кімнати для затриманих обладнуються засобами відеонагляду, санітарно-гігієнічними приладами (чашами клозетними, умивальниками – із забезпеченням права на приватність) та меблями для забезпечення мінімальних потреб для осіб, які в них утримуються.⁶⁴ Згаданим наказом визначені й деякі вимоги до технічного стану кімнат для конфіденційного побачення затриманого із захисником.

---

⁶² Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ МВС України від 24.05.2022 № 311. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0629-22#Text>.

⁶³ Про затвердження Змін до структури територіальних органів поліції : наказ Голови Національної поліції України від 26.05.2021 № 441.

⁶⁴ Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>.

Крім того, окремі технічні вимоги обладнання слідчих кімнат визначені наказом МВС України № 1561 від 18.12.2003 «Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах та підрозділах внутрішніх справ України»⁶⁵. Проте, з огляду на застарілість багатьох норм згаданого наказу, нормативні вимоги до функціонування кімнат для проведення слідчих дій потребують якнайшвидшого оновлення.

Отже, й досі поза межами нормативно-правового регулювання залишаються питання щодо визначення технічних вимог до функціонування кімнат для проведення інтерв'ю із затриманою особою та працівником поліції, який здійснював таке затримання. Крім того, потребують більш ретельного опрацювання питання щодо функціонування кімнат для затриманих, кімнат для конфіденційного побачення з захисником та кімнат для проведення слідчих дій. Вирішення цих та багатьох інших питань щодо технічного обладнання та функціонування спеціальних кімнат у межах запровадження системи

---

⁶⁵ Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах та підрозділах внутрішніх справ України : наказ МВС України від 18.12.2003 № 1561.

«Custody Records» вбачається у підготовці Міністерством внутрішніх справ комплексного відомчого нормативно-правового акта, спрямованого на врегулювання зазначених проблемних питань.

Наступною проблемою є те, що чинне законодавство не передбачає порядку та умов адміністративного затримання осіб, які мають медичні протипоказання. Так, законодавством не визначено перелік осіб, щодо яких не може бути застосовано, наприклад, такий захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, як адміністративне затримання.

На законодавчому рівні не зрозуміло, які медичні протипоказання будуть перешкоджати адміністративному затриманню. З цього можна дійти висновку, що якщо затриманому потрібна медична допомога, то поліцейські надають першу домедичну допомогу, викликають швидку медичну допомогу та за необхідності доставляють його до медичного закладу. В «Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» прямо наголошується, що якщо затриманому потрібна медична допомога, працівники поліції викликають екстрену медичну допомогу.⁶⁶

У протоколі про адміністративне правопорушення зазначається час надання медичної допомоги, номер бригади екстреної медичної допомоги, прізвище та ініціали лікаря, який направлятиме затриманого до лікувального закладу.⁶⁷

Слід враховувати, що зволікати з питанням розміщення затриманих у відділку поліції не можна. Усі вимоги до таких закладів і правила поводження з ув'язненими визначаються національним і міжнародним законодавством. Сьогодні основним завданням органів та підрозділів поліції є будівництво нових кімнат для затриманих та приведення існуючих до міжнародних стандартів.

Питання для самоконтролю

1. Які вимоги до кімнат для затриманих осіб визначені законодавством?

2. Хто в системі Національної поліції відповідальний за забезпечення належних матеріально-побутових умов тримання осіб у КЗ, проведення капітальних та поточних ремонтів таких приміщень?

3. Назвіть обов'язки чергового перед помещенням до КЗ затриманої особи.

---

⁶⁶ Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>.

⁶⁷ Там само.

4. Назвіть обов'язки чергового під час перебування особи в кімнаті для затриманих осіб.

5. Якими є вимоги законодавства щодо окремого тримання осіб?

Теми рефератів

1. Відеоспостереження в кімнатах для затриманих осіб: методологічний та етичний аспекти.

2. Дотримання права особи на приватність під час запровадження системи «Custody Records» в Україні.

3. «Custody Records» як дієвий механізм протидії корупції в органах Національної поліції

4. Забезпечення дотримання прав людини в діяльності органів Національної поліції (на прикладі запровадження інформаційної підсистеми «Custody Records»).

5. Реалізація Національною поліцією рекомендацій міжнародних організацій щодо дотримання прав і свобод людини під час перебування в місцях несвободи.

Задачі:

1. Під час перебування в кімнаті для затриманих осіб громадянин Сидоров А.М. виявив несправність санвузла, про що повідомив чергового відділення поліції. Черговий повідомив, що він не є матеріально відповідальною особою.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейського? Яким має бути алгоритм дій співробітника чергової частини? Хто у відділенні поліції відповідає за справність приміщень та обладнання в кімнаті для затриманих осіб?

2. Перед поміщенням до кімнати для затриманих осіб громадянки Мамонтової М.В. черговий чергової частини провів її особистий огляд на предмет наявності заборонених предметів.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейського? Яким має бути алгоритм дій співробітника чергової частини? Які правила особистого огляду затриманих осіб перед поміщенням до кімнати для затриманих осіб?

3. Через відсутність окремих приміщень для тримання дорослих та неповнолітніх затриманих осіб черговий чергової служби прийняв рішення розмістити неповнолітнього Григорія (17 років) в приміщенні для тримання жінок (у приміщенні перебували дві жінки).

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії

поліцейського? Яким має бути алгоритм дій співробітника чергової частини? Які правила тримання затриманих у кімнатах для затриманих осіб?

4. У громадянина Шевченка Т.М., який перебував у кімнаті для затриманих осіб, стався приступ астми. Черговий чергової служби викликав швидку медичну допомогу, вивів затриманого із приміщення відділення поліції, поклав його на лавці біля будівлі і чекав на приїзд «швидкої».

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій співробітника чергової частини? Які правила надання домедичної та медичної допомоги затриманим особам?

5. 26 серпня 2023 р. о 14 год. 35 хв. у приміщенні відділення поліції було вимкнено електроенергію, тому камери спостереження в приміщеннях для затриманих осіб перестали працювати. Черговий повідомив про це начальника відділення поліції. Було прийнято рішення чекати увімкнення електроенергії.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Яким має бути алгоритм дій співробітника чергової частини? Які правила спостереження за затриманими особами у цьому випадку?

7. ОСКАРЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ЯК СТАДІЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Порядок оскарження рішень державних органів є складовою частиною адміністративної процедури. Проте аналіз положень чинного законодавства в Україні свідчить про те, що порядок оскарження протоколів поліції про адміністративне затримання осіб у ньому відсутній.

Адміністративне затримання – це стадія провадження в адміністративних справах, у межах якої права і свободи затриманого є гарантією дотримання норм внутрішнього та міжнародного права. Особа, яка несе адміністративну відповідальність, має такі права:⁶⁸

Стаття 268 КУпАП.

Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право:

- знайомитися з матеріалами справи;
- давати пояснення;
- подавати докази;
- заявляти клопотання;
- при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи;
- виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження;
- оскаржити постанову у справі.

Отже, особа не має права оскаржити протокол про адміністративне правопорушення та протокол про адміністративне затримання особи. Це положення порушує право людини на справедливий розгляд, можливість захищати себе та право на відновлення порушеного права.

Окремо у ст. 267 КУпАП⁶⁹ визначено право на оскарження заходів

⁶⁸ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

⁶⁹ Там само.

забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, у тому числі адміністративного затримання, заінтересованою особою у вищестоящий орган (вищестоящий посадовий особі) відносно органу (посадової особи), котрий застосував ці заходи, або до суду. При цьому оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення не зупиняє їх виконання.

Тобто протокол про адміністративне затримання може бути оскаржений шляхом подання скарги до керівника органу або підрозділу Національної поліції, підлеглий якого склав цей протокол. Крім того, подібні рішення можуть бути оскаржені в прокуратурі. Зокрема, функцією прокуратури України є нагляд за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян, тобто саме адміністративного затримання.⁷⁰ Під час реалізації цієї функції прокурор має право:⁷¹

1) у будь-який час за посвідченням, що підтверджує займану посаду, відвідувати місця тримання затриманих, попереднього ув'язнення, установи, в яких засуджені відбувають покарання, установи, де перебувають особи, щодо яких застосовані примусові заходи медичного або виховного характеру, та будь-які інші місця, до яких доставлено осіб з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення чи в яких особи примусово тримаються згідно з судовим рішенням або рішенням адміністративного органу;

2) опитувати осіб, які перебувають у таких місцях, з метою отримання інформації про умови їх тримання та поведіння з ними, ознайомлюватися з документами, на підставі яких ці особи тримаються в таких місцях, засуджені або до них застосовано заходи примусового характеру;

3) знайомитися з матеріалами, отримувати їх копії, перевіряти законність наказів, розпоряджень, інших актів відповідних органів і установ та в разі невідповідності законодавству вимагати від посадових чи службових осіб їх скасування та усунення порушень закону, до яких вони призвели, а також скасовувати незаконні акти індивідуальної дії;

4) вимагати від посадових чи службових осіб надання пояснень щодо допущених порушень, а також вимагати усунення порушень та причин і умов, що їм сприяли, притягнення винних до передбаченої законом відповідальності;

⁷⁰ Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18?find=1&text=нагляд#Text>.

⁷¹ Там само.

5) знайомитися з матеріалами виконавчого провадження щодо виконання судових рішень у кримінальних справах, робити з них виписки, знімати копії та в установленому законом порядку оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність державного виконавця;
6) вимагати від керівників органів вищого рівня проведення перевірок підпорядкованих і підконтрольних органів та установ попереднього ув'язнення, виконання покарань, застосування заходів примусового характеру та перевірок інших місць, зазначених у п. 1 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про прокуратуру»;
7) звертатися до суду з позовом (заявою) у визначених законом випадках.
Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян в органах та установах, шляхом проведення регулярних перевірок, а також у зв'язку з необхідністю належного реагування на відомості про можливі порушення законодавства, що містяться у скаргах, зверненнях чи будь-яких інших джерелах. У межах реалізації зазначеної функції прокурор має право залучати відповідних спеціалістів.
Прокурор зобов'язаний негайно звільнити особу, яка незаконно (за відсутності відповідного судового рішення, рішення адміністративного органу або іншого передбаченого законом документа чи після закінчення передбаченого законом або таким рішенням строку) перебуває у місці тримання затриманих, попереднього ув'язнення, обмеження чи позбавлення волі, установі для виконання заходів примусового характеру, інших місцях, зазначених у законодавстві.
Письмові вказівки прокурора щодо додержання встановлених законодавством порядку та умов тримання осіб у вказаних місцях, а також письмові вказівки прокурора, надані іншим органам, що виконують судові рішення у справах про адміністративні правопорушення, є обов'язковими і підлягають негайному виконанню.

До повноважень прокуратури України, зокрема, входить нагляд за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян, а також нагляд за додержанням законів при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення. Тобто виявлення порушень із боку поліцейських застосування адміністративного затримання, а також порядку тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції

та ізоляторах тимчасового тримання органів Національної поліції безпосередньо здійснюється прокурорами України.

Згідно з офіційними даними Офісу Генерального прокурора⁷² України у 2021 р. з ізоляторів тимчасового тримання органів Національної поліції прокуратурою звільнено 7 осіб, із кімнат для затриманих чергових служб органів Національної поліції – жодного. За цей самий період прокурорами України під час нагляду за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян, розглянуто 361 документ прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону під час тримання в ізоляторах тимчасового тримання органів Національної поліції та 408 таких документів – під час тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції. При цьому притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності 205 осіб за порушення правил тримання в ізоляторах тимчасового тримання та 138 осіб – за порушення правил тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції. Крім того, внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) за 16 фактами порушення правил тримання в ізоляторах тимчасового тримання та 1 фактом порушення правил тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції.

Згідно з офіційними даними Офісу Генерального прокурора України у 2022 р. з ізоляторів тимчасового тримання органів Національної поліції прокуратурою звільнено 16 осіб, з кімнат для затриманих чергових служб органів Національної поліції – 1 особу. За цей самий період прокурорами України під час нагляду за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян, розглянуто 208 документів прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону під час тримання в ізоляторах тимчасового тримання органів Національної поліції та 287 таких документів – під час тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції. При цьому притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності 115 осіб за порушення правил тримання в ізоляторах тимчасового тримання та 88 осіб – за порушення правил тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції. Крім того, внесено відомості до ЄРДР за 17

---

⁷² Про роботу органів прокуратури. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/pro-robotu-organiv-prokuraturi-2>.

фактами порушення правил тримання в ізоляторах тимчасового тримання та 1 фактом порушення правил тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції.

Згідно з офіційними даними Офісу Генерального прокурора України протягом січня-березня 2023 р. з ізоляторів тимчасового тримання органів Національної поліції прокуратурою звільнено 0 осіб, з кімнат для затриманих чергових служб органів Національної поліції – жодного. За цей самий період прокурорами України під час нагляду за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян, розглянуто 81 документ прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону під час тримання в ізоляторах тимчасового тримання органів Національної поліції та 87 таких документів – під час тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції. При цьому притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності 23 особи за порушення правил тримання в ізоляторах тимчасового тримання та 20 осіб – за порушення правил тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції. Крім того, внесено відомості до ЄРДР за 4 фактами порушення правил тримання в ізоляторах тимчасового тримання та щодо відсутності фактів порушення правил тримання в кімнатах для затриманих чергових служб органів Національної поліції.

Регулярний нагляд прокуратури за додержанням законів при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення сприяє зміцненню дисципліни та законності в лавах Національної поліції під час застосування адміністративного затримання. Наприклад, протягом 2021–2023 років під час здійснення такого нагляду жодна затримана або доставлена представниками МВС України та органами Національної поліції особа не була звільнена за ініціативою прокурора як незаконно утримувана особа.

Зокрема, у 2021 р. прокурорами України було розглянуто 1189 документів прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, внаслідок реалізації прокурорами такого нагляду притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності 1263 особи; внесено відомості до ЄРДР за 35 фактами. Безпосередньо при адміністративному доставленні та затриманні у 2021 р. прокурорами України розглянуто 760 документів прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, а 945 осіб притягнуто до дисциплінарної,

адміністративної, матеріальної відповідальності внаслідок реалізації прокурорами такого нагляду; внесено відомості до ЄРДР за 28 фактами.

У 2022 р. прокурорами України розглянуто 847 документів прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, а 922 особи притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності внаслідок реалізації прокурорами такого нагляду; внесено відомості до ЄРДР за 21 фактом. Безпосередньо при адміністративному доставленні та затриманні у 2022 р. прокурорами України розглянуто 471 документ прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, а 684 осіб притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності внаслідок реалізації прокурорами такого нагляду; внесено відомості до ЄРДР за 11 фактами.

Протягом січня-березня 2023 р. прокурорами України розглянуто 232 документи прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, а 324 особи притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності внаслідок реалізації прокурорами такого нагляду; внесено відомості до ЄРДР за 5 фактами. Безпосередньо при адміністративному доставленні та затриманні протягом січня-березня 2023 р. прокурорами України розглянуто 145 документів прокурорського реагування зі вжиттям заходів щодо усунення порушень закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, а 265 осіб притягнуто до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної відповідальності внаслідок реалізації прокурорами такого нагляду; внесено відомості до ЄРДР за 4 фактами.

Крім того, керуючись принципом аналогії, можна проілюструвати можливість оскарження протоколу про адміністративне затримання під час оскарження постанови у справах про адміністративне правопорушення. Водночас у судовому процесі чимало справ про адміністративні правопорушення, у яких складено відповідні процесуальні документи, а також вирок суду є обґрунтованим. У таких випадках фактично виключається право особи на оскарження рішень державних органів. Тобто варто говорити про право оскарження протоколу про адміністративне затримання на рівні нагляду та під час виконання адміністративного затримання. З огляду на вищевикладене рекомендується включити право на оскарження адміністративного затримання до КУпАП та додатково повторити це право в протоколі про

адміністративне затримання.

З іншого боку, згадане положення про апеляцію є таким самим, як положення про оскарження рішення у таких справах.⁷³

Скаргу на постанову у справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом десяти днів із дня винесення постанови.

Щодо постанов у справі про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, безпеки на автомобільному транспорті, зафіксовані за допомогою засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі в автоматичному режимі, постанов у справі про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 132-2 КУпАП, та/або про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису), – протягом десяти днів із дня набрання постановою законної сили.

У разі пропуску зазначеного строку з поважних причин цей строк за заявою особи, щодо якої винесено постанову, може бути поновлено органом (посадовою особою), правомочним розглядати скаргу.

Варто враховувати, що затриманим під час адміністративного затримання надається не лише право оскаржити відповідні рішення до суду, а й вимагати відшкодування збитків, завданих тривалим перебуванням під вартою. Внесення відповідних положень до українського законодавства дозволить оптимізувати процедури адміністративного затримання та підвищити рівень захисту прав і свобод людини в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Розкажіть про процедуру оскарження рішення про адміністративне затримання в системі адміністративного процесу.
2. Розкрийте питання права на оскарження адміністративного затримання як запоруку дотримання норм вітчизняного та міжнародного права.
3. Які права має особа, яка притягається до адміністративної відповідальності?

---

⁷³ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

4. Назвіть строки оскарження протоколу про адміністративне затримання.

5. Якими є особливості оскарження адміністративного затримання неповнолітнього?

Теми рефератів

1. Оскарження незаконного затримання: проблеми теорії та практики.

2. Дотримання прав і свобод громадян під час затримання поліцейськими патрульної служби.

3. Адміністративне затримання: особливості оскарження в адміністративному судочинстві.

4. Оскарження затримання у провадженні у справах про адміністративні правопорушення: теоретичний та практичний аспекти.

5. Особливості оскарження в суді незаконного затримання неповнолітнього.

Задачі:

1. Під час оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення до суду заявником подано також скаргу на дії поліцейських під час адміністративного затримання (відмова у задоволенні про клопотання присутності адвоката затриманого під час розгляду справи).

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи належить такий вид скарги до компетенції органу, до якого її було направлено? Яке рішення має прийняти суд?

2. До прокуратури надійшла скарга на дії поліцейських Петренка А.В. та Шевченка С.М., які не сповістили центр надання безоплатної правової допомоги під час адміністративного затримання громадянина Матвієнка О.О.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи належить такий вид скарги до компетенції органу, до якого її було направлено? Яким має бути алгоритм дій прокурора у цьому випадку?

3. До начальника відділення поліції надійшла скарга від громадянина Орлова М.М. на дії патрульних поліцейських, які не включили час доставлення правопорушника до відділення поліції до часу адміністративного затримання, що призвело до збільшення строку тримання правопорушника у відділенні поліції.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи належить такий вид скарги до компетенції органу, до якого її було направлено? Яким має бути алгоритм дій начальника поліції у цьому випадку?

4. Громадянин Петренко В.М. вважає своє затримання у межах провадження у справах про адміністративне правопорушення незаконним (протокол про вчинення адміністративного правопорушення за ст. 178 КУпАП можна було скласти на місці вчинення правопорушення), однак скаргу на дії поліцейських не подавав.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи є обов'язковою стадія оскарження протоколу про адміністративне затримання для провадження у справах про адміністративне правопорушення? Відповідь обґрунтуйте.

5. Під час складання протоколу про адміністративне правопорушення та протоколу про адміністративне затримання за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП, на громадянина Цискарідзе Г.Г. останньому не було забезпечено послуги перекладача, оскільки поліцейські не змогли знайти перекладача з грузинської мови.

Завдання: Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи є правомірними дії поліцейських? Чи є обов'язковою участь перекладача у провадженні у справах про адміністративне правопорушення? Відповідь обґрунтуйте.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Додаток 5
до Інструкції з оформлення
матеріалів про адміністративні
правопорушення в органах
поліції
(пункт 5 розділу III)

Корінець до протоколу про адміністративне затримання
Прийняв та перевірів (П.І.Б., посада) _____ підпис _____ дата _____

Серія КИ № 000000

-----лінія перфорації-----

ПРОТОКОЛ КИ № 000000

про адміністративне затримання
за частиною _____ статті 173 КУпАП

«14» 07 2023р.

Дніпро

(назва населеного пункту)

Я, ІНСПЕКТОР ВЗ-2 РОТИ 1 БАТ-4 УПП В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛ., ЛЕЙТЕНАНТ ПОЛІЦІЇ ПРИХОДЬКО ІВАН ІВАНОВИЧ (посада, найменування органу поліції, звання, П.І.Б. посадової особи, яка склала протокол), склав(ла) цей протокол про те, що

громадянин(ка)

С М И Р Н О В

(прізвище)

І В А Н М И К О Л А Й О В И Ч

(ім'я, по батькові)

20 01 1991 р.н., місце проживання: м. Дніпро, вул. Надії Олексєєнко, 53А

доставлений(а) у службове приміщення ЧЕЧЕЛІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ ДНІПРОВСЬКОГО ВІДДІЛУ ГУНП В ДІО, ДНІПРО, ВУЛ. БОБРОВА, 12 (найменування органу поліції, іншого приміщення, куди доставлено затриманого(у), його місцезнаходження)

«14» 07 2023р. о 15 год. 15 хв. у зв'язку із вчиненням правопорушення, передбаченого частиною _____ статті 173 КУпАП, для припинення адміністративного правопорушення, складання протоколу про адміністративне правопорушення, для розгляду справи тощо (час і мотиви затримання, припинення адміністративного правопорушення, складання протоколу про адміністративне правопорушення, для розгляду справи тощо)

Гр. Смирнов І.М. роз'яснено його (її) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУпАП, а також про право та можливість отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

«14» 07 2023р.

СМ
(підпис затриманої особи)

Смирнов І.М.
(прізвище та ініціали затриманої особи)

Про місце перебування затриманого(ї) згідно з частиною другою статті 261 КУпАП повідомлено о 15 год. 20 хв. «14» 07 2023р.

Батько: Смирнов Микола Миколайович, 097 6563780
(родичів, адміністрацію за місцем роботи чи навчання, яким чином повідомлено)

Перед поміщенням до кімнати для затриманих та доставлених у присутності понятих:

- Іванов Іван Іванович, м. Дніпро, вул. Боброва, 17;
(П.І.Б., місце проживання)
- Петров Петро Петрович, м. Дніпро, вул. Сірко, 70
(П.І.Б., місце проживання)

Зворотний бік

проведено особистий огляд та огляд речей, перелічені статтею 264 КУпАП, що були у
затриманні(ї) ГАМАНЕЦЬ ЧОРНОГО КОЛЬОРУ РОЗМІРОМ 15x20 см,
50 ГРН КОПІЙКАМИ ПО 10 5, 2 ГРН, БАНКІВСЬКА КАРТА, МОБІЛЬНИЙ
(вказати перелік речей, особисті документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом
ТЕЛЕФОН Xiaomi Redmi Note 12, ПАСПОРТ (ID) № 005851344
правопорушення, їх ідентифікаційні ознаки, а за потреби - місця, обставини виявлення)
ВІД 05 07 2019, ВИДАНИЙ ОРГАНОМ 215.

Затриманий(а) одягнутий(а) ДЖИНСИ СИНЬОГО КОЛЬОРУ, ФУТБОЛКА
ЧОРНОГО КОЛЬОРУ З НАПИСОМ БІЛИМИ ЛІТЕРАМИ "Urbaine",
КРОСІВКИ ЧОРНОГО КОЛЬОРУ З НАПИСОМ ЛІТЕРАМИ
ЧОРНОГО КОЛЬОРУ "adidas"

При особистому огляді тілесні ушкодження не виявлені / виявлені СИНЕЦЬ ПІД
ЛІВИМ ОКОМ ЖОВТОГО КОЛЬОРУ РОЗМІРОМ В ДІАМЕТРІ
2 см.
(вказати, чи надавались невідкладна медична допомога, номер бригади швидкої медичної допомоги, ПІБ лікаря)

Заяви та зауваження, зроблені при затриманні та огляді НЕ НАДХОДИЛИ
(вказати ким і які саме)

Підписи понятих: 1. [підпис] 2. [підпис]

Підпис затриманої особи [підпис]

Підпис посадової особи органу поліції, яка проводила огляд [підпис]

Гр. Смирнов ІМ звільнений(а) «14» 07 2023 р. о 18 год. 00 хв.

Підстава для звільнення АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРИПИ-
НЕНО ПРОТОКОЛ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ
СКЛАДЕННЯ

При звільненні одержав(ла) ГАМАНЕЦЬ, ГРОШІ У СУМІ 50 ГРН, БАНКІВ-
СЬКА КАРТА, МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН, ПАСПОРТ
(вказати перелік речей, довірять при звільненні)

Скарги, зауважень до дій посадових осіб органів поліції не маю / маю БЕЗ МОГО
(непотрібно закреслити)
ДОЗВОЛУ ПОЛІЦЕЙСЬКІ БРАЛИ В РУКИ ГАМАНЕЦЬ ТА
ДІСТАВАЛИ З НЬОГО БАНКІВСЬКУ КАРТКУ.

Підпис звільненої особи [підпис]

Підпис посадової особи органу поліції [підпис]

ТЕХНІЧНИЙ ОПИС
бланка протоколу про адміністративне затримання

1. Бланк протоколу про адміністративне затримання являє собою аркуш паперу з двостороннім друком розміром 210x297 мм (+-0,5 мм), масою 80 г/кв. м.
2. З лицьового боку бланка протоколу про адміністративне затримання нанесена лінія перфорації на відстані 20 мм від верхнього краю.
3. Серія протоколу складається із літеросполук, номер – із шестизначного цифрового показника, виконуються способом високого друку.
4. Текстова частина надрукована фарбою зеленого кольору.
5. Для захисту бланка використані такі елементи захисту:
  - 1) мікрошрифт у позитивному зображенні;
  - 2) нерегулярна комп'ютерна фонові сітка.
6. Найменування виробника, номер, рік та квартал виконання замовлення надруковано з лицьового боку.
7. Кількість комплектів у блоці – 30.
8. Після останнього комплекту блок комплектується чистою картонною сторінкою.
9. Бланк скріплено перед лінією перфорації (по ширині 210 мм) двома скобами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алмаші І. М. Загальна декларація прав людини ООН як джерело конституційного права України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2015. Вип. 32. Т. 1. С. 92–97.
2. Безоплатна правнича допомога. URL : <https://legalaid.gov.ua>.
3. Вакуленко Т. О. Соловійов О. В. Відповідність окремих положень Кодексу України про адміністративні правопорушення вимогам статті 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини. *Міністерство юстиції.* URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4386.
4. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
5. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Ратифікована Законом України від 17.07.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
8. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. Ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 27.02.1991. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
9. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання від 10.12.1984. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text.
10. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
13. Методичні рекомендації щодо проведення моніторингового візиту Національного превентивного механізму до відділу поліції. Київ, 2019. 111 с. URL : https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/HR_MethodB5_7_blocOBL.pdf.
14. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
15. Пам'ятка про права затриманого за вчинення адміністративного правопорушення. URL : https://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/Zatrimanomu_administrativni-3.pdf.
16. Посібник із статті 6 Європейської конвенції з прав людини. Право на

справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект). 2019. 133 с. URL : https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf.

17. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 02.06.2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

18. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

19. Про затвердження Змін до структури територіальних органів поліції : наказ Голови Національної поліції України від 26.05.2021 № 441.

20. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>.

21. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>.

22. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ МВС України від 24.05.2022 № 311. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0629-22#Text>.

23. Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах та підрозділах внутрішніх справ України : наказ МВС України від 18.12.2003 № 1561.

24. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF#Text>.

25. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України : наказ МВС України від 02.12.2008 № 638. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09#Text>.

26. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

27. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18?find=1&text=нагляд#Text>.

28. Про роботу органів прокуратури. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/pro-robotu-organiv-prokuraturi-2>.

29. Пугач А. В. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 202 с.

30. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Гарькавий

проти України» (Заява № 25978/07) від 18 травня 2010 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_544#Text.

31. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-11/2015 за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 26 травня 2015 р. № 5-рп/2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-15>.

32. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-15/2003 за конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частин першої, третьої статті 80 Конституції України, частини першої статті 26, частин першої, другої, третьої статті 27 Закону України «Про статус народного депутата України» та за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 80 Конституції України стосовно затримання народного депутата України (справа про гарантії депутатської недоторканності) від 26 червня 2003 р. № 12-рп/2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-03#Text>.

33. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-28/2011 за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) від 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11#Text>.

34. Самбор М. А. Адміністративне затримання: відповідність норм КУпАП суспільним потребам та сучасному стану дотримання прав і свобод людини. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2(89). С. 198–210.

35. Самбор М. А. Адміністративне затримання: доктрина, законодавство, правозастосування. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1(93). С. 199–212.

36. Самбор М. А. Використання положень Рішень Європейського суду з прав людини по захисту права на свободу мирних зібрань у справах щодо третіх держав в українському правовому просторі. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2020. Вип. 12(1–2). С. 96–100.

37. Самбор М. А. Огляд на стан сп'яніння: особливості правового регулювання та дотримання прав і свобод людини. *Право і безпека*. 2020. № 2(77). С. 40–47.

38. Самбор М. А. Строки у адміністративному судочинстві та їх роль у захисті прав і свобод людини. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : матеріали VI Міжнародної науково-практ. конф.* (м. Чернівці, 21 жовт. 2022 р.). Чернівці, 2022. С. 375–380.

39. Самбор М., Самбор А. «Законодавство» у нормах про адміністративну відповідальність: питання наповнення змісту та його уніфікованість. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної ради України*. 2014. № 5. С. 84–91.

40. Стояцька Г. М. Запровадження та функціонування «Custody Records» в Україні: філософський аналіз правового потенціалу. *Перспективи*. 2022. № 1. С. 102–108.

41. Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання від 18.12.2002. Ратифіковано Законом України від 21.07.2006. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f48#Text.

42. Custody Records: система фіксації всіх дій щодо затриманої особи – стан нормативного регулювання. *Реанімаційний пакет реформ*. URL : <https://rpr.org.ua/news/custody-records-systema-fiksatsii-vsikh-diy-shchodo-zatrymanoї-osoby-stan-normatyvnoho-rehuliuвання/>.

43. Police and Criminal Evidence Act 1984 ss 24-25. *Oxford University Press*. URL : https://learninglink.oup.com/static/5c0e79ef50eddf00160f35ad/casebook_229.htm.

Для нотаток

Навчальне видання

**Бочковий Олексій Васильович
Дрок Ірина Сергіївна
Самбор Микола Анатолійович**

**ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
У ФОРМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ**

Навчально-практичний посібник

Редактори, оригінал-макет –
Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга
Редактор *О. Ю. Чижевська*

Підп. до друку 22.11.2023. Формат 60x84/16. Друк – цифровий. Гарнітура – Times.
Ум.-друк. арк. 6,05. Обл.-вид. арк. 6,50. Тираж – 50 прим. Зам. № 15/23-нп

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018